

Pravá víra

se ukáže ve všední den

Pravá víra se ukáže ve všední den

Komentář k Jakubovu Dopisu

Max Billeter

Citáty z Bible jsou překládány z předlohy (v ní je užit německý elberfeldský překlad), v některých místech za pomoci českého studijního překladu © Nakladatelství KMS, s.r.o., Praha 2009, a kralického překladu.

Přeloženo z německého originálu „Echter Glaube zeigt sich im Alltag“
Vydaného v Beröa Verlag 2013

ŠÍŘENÍ PÍSMÁ SVATÉHO
www.sirenipismasvateho.cz
2016

Obsah

Úvodní myšlenky o Jakubovi a jeho Dopisu			7
Pokušení z vnějšku	kapitola	1,1-12	10
Druh zkoušky		1,2	10
Výsledek zkoušky		1,3-4	10
Moudrost pro zkoušku		1,5-8	12
Dvě různé situace		1,9-11	13
Odměna		1,12	14
Pokušení z vnitřku	kapitola	1,13-18	15
Vlastní žádost		1,13-15	15
Všechno dobré přichází shůry		1,16-18	16
Slyšet a činit	kapitola	1,19-27	19
Slyšet a mluvit		1,19-21	19
Slyšet špatně nebo správně		1,22-25	21
Pravá bohoslužba		1,26-27	23
Vyznání víry	kapitola	2	24
Vyznání je zkoušeno smýšlením Pána		2,1-7	24
Vyznání je zkoušeno zásadami zákona		2,8-13	27
Vyznání je zkoušeno skutky		2,14-26	29
Jazyk na uzdě a moudré jednání	kapitola	3	33
Vlastnosti jazyka		3,1-12	33
Moudrost		3,13-18	37
Vlivy na náš život	kapitola	4	41
Jak a kde působí tělo		4,1-5	41
Boží milost a naše odpovědnost		4,6-10	44
Vztah k bratřím		4,11-12	47

Žít s Bohem nebo bez Něho		4,13-17	49
Slovo bezbožným	kapitola	5,1-6	51
Soud bezbožných		5,1-3a	51
Výčitky bezbožným		5,3b-6	52
Slovo věřícím	kapitola	5,7-20	54
Čekajte trpělivě na Pána!		5,7-12	54
Užívejte božských zdrojů pomoci!		5,13-15	56
Buďte vůči sobě otevření!		5,16-18	58
Přikrývejte množství hříchů!		5,19-20	59

Úvodní myšlenky o Jakubovi a jeho Dopisu

Jeho osoba

Inspirovaný pisatel se sám nazývá Jakub, služebník Boží a Pána Ježíše Krista (kap. 1,1). Tento Jakub byl – jak máme silnou domněnku, a vlastně jsme přesvědčeni – bratr Pána Ježíše. Je totožný s Jakubem, o kterém je vícekrát zmínka ve Skutcích apoštolů a Dopisu Galatským (Sk. 12,17; Gal. 1,19). K této jistotě přicházíme ze dvou důvodů:

- Předně byl tento Jakub, ačkoli byl křesťanem, pro svůj původ ještě silně spojen s židovstvím (Sk. 21,18-20; Gal. 2,12).
- Za druhé poznáváme, že to byla silná, vůdčí osobnost (Sk. 15,13; Gal. 2,9).

Při čtení Jakubova Dopisu nabýváme dojmu, že pisatele charakterizují tyto dvě vlastnosti.

Jakub vědomě stál na půdě nového stvoření (kap. 1,18) a věděl, že v něm přebývá Duch Boží (kap. 4,5). To jsou dva typické znaky křesťana.

Jakub se nazývá *služebníkem Božím*, protože si přál Boha ve všem poslouchat. K tomu je nám nápadné, že o sobě nemluví jako o bratru Pána Ježíše, nýbrž jako o služebníkovi Pána Ježíše. Pro něho byl Kristus „*Pánem*“. Není to výraz jeho pokory? Tak nám Jakub představuje dva velké charakterové znaky pravé Boží bázně: poslušnost vůči Bohu – s pokorným srdcem.

Jeho život

O jeho životě se něco dozvídáme z jiných míst Bible:

V Janu 7,5 čteme: „*Ani bratři jeho nevěřili v něho.*“ Jakub byl v době, kdy Ježíš Kristus žil na zemi a sloužil Bohu, nevěřící. Ale po smrti a vzkříšení našeho Pána se zdržoval u apoštolů a u věřících (Sk. 1,14). Smrt a vzkříšení našeho Pána musely být příčinou toho, že Jakub a jeho bratři uvěřili.

Z Galatským 2,9 je zřejmé, že Jakub, stejně jako Petr a Jan, byl mezi věřícími v Jeruzalémě považován za sloup. Když ve Skutcích apoštolů 15 šlo o otázku chování věřících z pohanů, zaujímal Jakub zvláštní postavení. Nejprve mluvil

apoštol Petr, potom podali zprávu Barnabáš a Pavel. Závěrečné slovo promluvil Jakub. Vyváženým způsobem představil Boží vůli v této věci a tím udělal konec diskusím. Z toho je zřetelné, že Jakub na začátku křesťanského svědectví zaujímal důležité postavení a hrál důležitou roli.

Jeho Dopis

Na Jakobově Dopisu leží velká vážnost a určitá přísnost. Když musí něco odsoudit, používá jasná slova. Protože mluví o praktickém životě, nechybí ani napomenutí.

Jakub píše dvanácti pokolením (kap. 1,1). Má tedy před sebou celý národ Izrael. Přesto uvnitř národa rozeznává jednotlivé skupiny lidí:

- Znal takové, kteří byli *pravými křesťany*. Ty oslovuje „*moji bratři*“ (kap. 1,2).
- Ale věděl, že v izraelském národu jsou také takoví, kteří jsou jen *formálními křesťany*. Nikdy se skutečně neobrátili. Proto je nazývá „*marnými lidmi*“ (kap. 2,20) a sděluje jim: Život z Boha a pravá víra musejí být dokázány skutky víry.
- Nakonec oslovuje takové, kdo žili *zcela bezbožně*. Nazývá je „*boháči*“ (kap. 5,1) a má pro ně velmi vážné poselství.

Někdy oslovuje přímo jednu z těchto tří skupin. Stává se ale také, že činí všeobecné výpovědi, a přitom myslí na všechny tři skupiny.

Jeho téma

Abychom mohli Jakobově Dopisu správně rozumět, je důležité poznat jeho hlavní téma. Pisateli jde vždy o *praktický život víry*, a to takový, který mohl být uskutečňován jak na půdě židovství, tak i na půdě křesťanství. Vždyť psal svůj Dopis v době přechodu od židovského období ke křesťanskému. Proto nemluví o praktickém *křesťanském životě*, nýbrž o praktickém *životě víry*, který může být uskutečňován za všech dob. To je červená nitka jeho Dopisu.

Ve 2. Timoteovi 1,5 k tomu nalézáme výstižný příklad. Tam je zmínka o třech generacích, které měly víru bez pokrytství:

- Loida, Timoteova babička, která pravděpodobně stála ještě na židovské půdě,
- Eunike, jeho matka

- a Timoteus, o němž víme, že to byl křesťan.

Všichni tři v různých dobách a okolnostech ukazovali pravou důvěru v Boha. Tento praktický život víry chtěl Jakub svým Dopisem podpořit. Aby dosáhl tohoto cíle, bere židovské a křesťanské prvky a jimi vysvětluje to, co chce říci. Někdy mluví o synagoze, jindy o shromáždění. Z obou okruhů bere příklady, aby konkrétně představil praktickou víru.

Jakub se vícekrát odvolává na život Pána Ježíše na zemi, který on sám pozoroval z největší blízkosti. Byl tehdy ještě nevěřící a nerozuměl jednání Pána Ježíše (Jan 7,3-9). Ale když uvěřil, poznal, že život Ježíše Krista je velkým příkladem pro praktický život víry. Tato skutečnost ukazuje, jak je dobré vyprávět dětem už před jejich obrácením o Pánu Ježíši. Později, až se obrátí, jim to bude k velkému užitku.

Naproti tomu se o výkupném díle Pána v tomto Dopisu nezmiňuje, ale předpokládá jeho známost.

Jakub mluví také o příchodu Pána v budoucnosti. Nemá ale před očima uchvácení, nýbrž Jeho příchod v moci a slávě. Tím apeluje na svědomí a ukazuje nám naši odpovědnost před Pánem.

Závěrem

Ačkoli Jakub oslovuje izraelský národ a má před sebou věřící, kteří žili v době přechodu od židovské ke křesťanské době spasení, obrací se jeho poselství přímo k nám. Neboť v křesťanském období – tak jako za všech ostatních časů – má praktický život víry velký význam.

Pokušení z vnějšku

Kapitola 1,1-12

Verš 1: Jakub, služebník Boží a Pána Ježíše Krista, dvanácti pokolením, která jsou v rozptýlení, pozdrav!

První verš – jak jsme to viděli už v úvodu – představuje pisatele a adresáty Dopisu.

Potom Jakub ve verších 2 až 12 pojednává o pokušeních, která přistupují k věřícím z *vnějšku*. Jsou to zkoušky, které nám Bůh posílá, aby v našem životě způsobil požehnaný výsledek ke své cti.

Druh zkoušky

Verš 2: Považujte to za čistou radost, moji bratři, když upadáte do rozličných zkoušek,...

Výraz „rozličné (mnohé) zkoušky“ ukazuje, že zkoušky mohou být velmi rozdílné. Tu nás například postihne nemoc, problém v zaměstnání, trápení v rodině, těžkost v místním shromáždění nebo ve službě pro Pána. Všechny tyto zkoušky k nám přicházejí z *vnějšku*.

My do nich „upadáme“. To na jedné straně objasňuje, že se nejedná o neopatrné věci, nýbrž o těžké zkoušky, které mohou náš život naprosto změnit. Na druhé straně toto „upadání“ také ukazuje, že této zkoušce přes svou inteligenci a svou lidskou sílu nemůžeme zabránit. Nemůžeme se jí vyhnout! Naopak! Upadáme do ní.

Přesto se máme radovat. Jak tomu máme rozumět? Máme se radovat z těžkosti? Ne, o to nejde. Bůh ví, že nám zkouška, kterou na nás vložil, dělá potíže. Nebylo by střízlivé, kdybychom z nich museli mít radost. Ale On chce, abychom se radovali z výsledků, které Pán ke své cti ze zkoušky vyvede. To jasně ukazuje 3. verš, který nám myšlenkou na výsledek dává důvod k radosti.

Výsledek zkoušky

Verš 3: ... poněvadž víte, že osvědčení vaší víry působí vytrvání.

„Osvědčení“ naší víry je vidět v těžkých dobách a v obtížných situacích. Neboť se ukáže, co jsou v našem životě kladné lidské vlastnosti a co je působeno Bohem skrze Jeho Ducha. Často o sobě smýšlíme ještě příliš dobře. Jsme-li přívětiví, dobrotiví nebo se ovládáme, snadno si namlouváme, že toto je ovoce naší víry. Možná, že to však je jen naše dobré vychování nebo naše přívětivá povaha. Když přijdou těžké zkoušky, odpadají kladné lidské vlastnosti většinou jako maska. Zároveň je vidět, co Bůh svým Duchem v našem životě mohl způsobit.

Zkouška často trvá dlouho, neboť Božím úmyslem je, abychom se naučili v ní vytrvat. Když je nám v životě těžko, chtěli bychom nejraději nějak uniknout nebo hledat z těžkosti nějaké lidské východisko. Ale Bůh nechá trápení trvat, abychom pod ním zůstávali a čekali na Boha.

Verš 4: Vytrvání ale ať má dokonalý skutek, abyste byli dokonalí a úplní a v ničem neměli nedostatek.

Vytrvání má dokonalý skutek tehdy, když vydrží až do konce zkoušky. V Bibli nalézáme mnoho příkladů věřících, kteří vytrvali, ale žel, ne všichni až do konce.

Myslíme zvláště na *Abiatar*. Přidružil se k Davidovi, když ten byl jako vyhnaný od Saula honěn po izraelských horách. Vytrpěl s Davidem těžkosti tohoto pronásledování, sdílel s ním také zavržení, když se Absolon ukázal jako uchvatitel trůnu. Po 40 let stál Abiatar při Davidovi věrně, ale na konci svého života ho opustil a přidal se na stranu Adoniášovu (1. Kr. 1,7). Jeho vytrvání nebylo dokonalé.

Jen u Pána Ježíše mělo vytrvání dokonalý skutek. Přes těžkosti se vždy stavěl pod Boží vůli a vždycky Bohu důvěřoval.

My jsme „dokonalí a úplní“, když se vzdáme naší svévole a jsme připraveni přijmout pro sebe Boží vůli. To je lekce, které se nenaučíme tak rychle, ale je to Boží cíl s námi ve zkoušce. Chce, abychom řekli „ano“ k Jeho cestám s námi.

Když jsme se tomu naučili, přicházíme u Boha vnitřně ke klidu. Přes těžkosti nemáme „nedostatek“, protože poznáváme, že u Pána dostáváme vše, co potřebujeme. Tento myšlenkový pochod je popsán v Žalmu 131 procesem odstavení. Z biblické zprávy o Izákovi a Samuelovi víme, že v tehdejší době docházelo k odstavení dítěte od mateřského mléka později než dnes a byl

to obtížný proces. Když malé dítě nedostalo mateřské mléko, stalo se neklidným a nespokojeným. Matka nesměla povolit, dokud se dítě do nové situace nevrátilo. „*Zdali jsem nepoložil a neupokojil duše své jako dítě ostavené od matky své? Ostavenému podobná byla ve mně duše má.*“ (Žalm 131,2) Tak Bůh trvajícím zkouškou způsobí, že se svého odporu proti Jeho jednání vzdáme a dojdeme u Něho ke klidu.

Moudrost pro zkoušku

Verš 5: Jestliže se ale někomu z vás moudrost nedostává, ať si ji vyprosí od Boha, jenž všem ochotně dává a nic nevyčítá, a bude mu dána.

Když přijdeme do těžkých situací, bezpodmínečně potřebujeme božskou moudrost, abychom ve zkoušce našli cestu podle Boha a zachovali se správně.

Jakub ve svém Dopisu ukazuje určitou přísnost, ale neztrácí přitom svůj cit pro takt. Býval by mohl říci: „Vám všem chybí moudrost!“ To by byla pravda, ale pro zkoušeného křesťana by byla vyjádřena příliš přímo. Se schopností se vcítit uvádí svou výzvu slovy: „Jestliže se někomu nedostává moudrosti.“ Tak napodobuje svého Pána, jenž s trpícími lidmi vždy jednal s taktem.

Když pozorujeme, že nám chybí moudrost, jsme vnitřně připraveni pro další krok: „Ať si ji vyprosí od Boha.“ Modlitba je základní známka věřícího člověka (Sk. 9,11). Ale teprve v těžkých zkouškách se učíme vážně se modlit s vytrvalostí. Protože trápení naprosto překračuje naše vlastní možnosti, voláme s vytrváním k Pánu.

Pak zakusíme, že Bůh nám dá moudrost pro těžkou situaci. Když nám dává moudrost, vyznačují Ho přitom tři vlastnosti:

- Dává „všem ochotně“. Z radosti svého srdce nám Bůh dává moudrost, neboť je *štědrý*.
- „Nic nevyčítá.“ Bůh nespojuje vyslyšení naší modlitby s výčitkou, neboť je *plný porozumění*.
- „Bude mu dána.“ To je božské ujištění. Bůh dodrží to, co slíbí, neboť On je *věrný*.

Verše 6-8: Ať však prosí ve víře, ať nic nepochybuje; neboť pochybující se podobá mořské vlně, která je hnaná a zmítaná větrem. Neboť ať si onen člověk nemyslí, že od Pána něco dostane; je rozkolísaný muž, nestálý ve všech svých cestách.

Jakub nás vyzývá, abychom se modlili s důvěrou v Boha. Máme potom v zorném poli Boží všemohoucnost a ve všem Mu důvěřujeme. To nás činí klidnými.

Pochybující člověk naproti tomu hledí na okolnosti a všechno od nich odvozuje. Když je situace dobrá, daří se mu odpovídajícím způsobem lépe. Když se situace zhorší, noří se do bídy. V jeho duchovním životě to jde nahoru a dolů. Ten, kdo se nechává vést okolnostmi, je rozkolísaný člověk a nemůže počítat s vyslyšením modlitby.

Dvě různé situace

Verše 9 až 11 ukazují dvě rozdílné životní okolnosti. Jakub mluví na jedné straně o chudém („nizký“) a na druhé straně o bohatém bratrovi. Sociální postavení a životní situace jsou rozdílné, ale oba zakoušejí zkoušky víry.

Verše 9 a 10a: Nizký bratr ale ať se chlubí svou vznešeností, bohatý ale svým ponížením; ...

Existují vysocí a nízci, chudí a bohatí věřící. Žádný není ušetřen zkoušek.

Sociálně níže stojící věřící to má ve zkouškách zvlášť těžké. Je v nebezpečí, že klesne na mysli. Avšak smí se chlubit svou vznešeností. Na jedné straně má osobní vztah k Pánu, jenž se nestydí nazývat ho bratrem (Mk. 3,34.35). Na druhé straně stojí ve vzácném vztahu k Bohu. Všemohoucí je jeho nebeským Otcem, jenž zná jeho potřeby. Jemu smí důvěřovat (Mt. 6,31.32). Obojí tvoří vznešenost nebo duchovní ušlechtilost chudého bratra.

Bohatý věřící nepřišel k Pánu skrze své peníze a své sociální postavení. Aby vstoupil do spojení s Bohem, musel se ponížit a poznat, že jeho pozemské postavení a jeho materiální majetek jsou pro záchranu naprosto bezcenné (Mk. 10,15; Luk. 14,33). To je jeho ponížení. Když je zkoušen, má si na to vzpomenout a důvěřovat Bohu, místo stavění na svém bohatství.

Verše 10b a 11: ... neboť jako květ trávy pomine. Neboť slunce vzešlo se svým žářem a vysušilo trávu a její květ odpadl a okrasa jeho vzhledu je zkažena; tak také bohatý ve svých cestách uvadne.

Příkladem z přírody je bohatému připomenuto, že jeho život v bohatství může pominout tak rychle, jako uschne tráva na slunci. Jak nejisté a nestálé je postavení bohatého! Proto věřící nemá upírat svou důvěru k pozemskému majetku (1. Tim. 6,17).

Odměna

Verš 12: Blahoslavený ten muž, který snese zkoušku! Neboť když se osvědčil, obdrží korunu života, kterou on zaslíbil těm, kteří ho milují.

Věřící, jenž se naučil přijímat zkoušku od Boha a vytrvá v ní, je nazván blahoslaveným. Říká „ano“ k Božímu jednání se sebou ve zkoušce. To činí jeho srdce pokojným a šťastným.

„Když se osvědčil“ – tedy když Bůh s ním ve zkoušce přišel k cíli – obdrží korunu života. Koruny jsou v Božím slovu většinou vyznamenáním za věrnost:

- Kdo se zasazuje o Boží stádo, obdrží nevadnoucí korunu slávy (1. Pet. 5,1-4)
- Kdo zachová křesťanskou víru, dostane korunu spravedlnosti (2. Tim. 4, 7.8).
- Kdo vytrvá v těžkých okolnostech, obdrží korunu života (verš 12; Zj. 2, 10).

Při Tour de Suisse projíždějí závodníci několik dní Švýcarskem. Vítězem se stane ten, kdo dosáhne nejrychleji cíle. Vedle celkového vítězství tam je ale také zvláštní vyznamenání: horská cena! Tuto odměnu dostane jezdec, jenž nejrychleji překonával příkré úseky. S touto horskou cenou je možné srovnávat korunu života. Pán má připravenou zvláštní odměnu pro každého, kdo se na strmých úsecích cesty víry nevzdává, nýbrž ve zkoušce u Něho vytrvá. Dostaneme ji u Kristovy soudné stolice, na místě odplaty.

Na závěr tohoto tématu poukazuje Jakub na motivaci pro věrnost a vytrvání ve zkoušce: Je jí naše láska k Pánu Ježíši. Tou mírou, jak Jej milujeme, dostáváme sílu, abychom se správným postojem v těžkých okolnostech vytrvali.

Pokušení z vnitřku

Kapitola 1,13-18

V životě věřícího jsou různé druhy pokušení. Ve verších 2-12 jde o pokušení z vnějšku, která nám Bůh posílá k našemu požehnání a ke svému oslavení. Ve verších 13-15 jde o pokušení z vnitřku, jež přicházejí z lidského srdce. Je zajímavé, že inspirovaný pisatel tento rozdíl v průběhu textu přímo nevysvětluje. Ale myšlenková souvislost této kapitoly a porozumění jiným místům Bible k tomuto tématu ukazují, že se v těchto dvou oddílech nejedná o totéž.

Takovým způsobem nám Bůh v Bibli sděluje pravdu. Proto nestačí čistě textové a intelektuální přemýšlení, abychom rozuměli Božím myšlenkám. Jen vírou a skrze Ducha Svatého, jenž v nás přebývá (kap. 4,5), můžeme porozumět Jeho Slovu. Neboť nevěříme rozumem, nýbrž vírou (Žid. 11,3).

Vlastní žádost

Verš 13: Nikdo ať neříká, když je pokoušen: Jsem pokoušen od Boha; neboť Bůh nemůže být od zlého pokoušen, on sám také nepokouší nikoho.

Když jsme z vnitřku pokoušeni k nějakému hříšnému činu nebo ke zlému slovu, nepřichází to nikdy od Boha. Jakub to zdůvodňuje dvojnásobně:

- Bůh nemůže být pokoušen od zlého, neboť On je ve své bytosti svatý, tj. nedotknutelný od hříchu. To platí i o Pánu Ježíši, jenž se stal člověkem, ale zůstal Bohem. Hřích v Něm není a zlo se Ho nemůže dotknout (1. J. 3,5).
- Bůh nikoho nepokouší k hříchu. Hnutí zla v člověku nikdy nepřichází od Boha, nýbrž z lidského srdce (Mk. 7,21). Když se u člověka ukáže zlo, má sklon k tomu, aby dával vinu druhým. Tak jednal už Adam po pádu do hříchu: „Žena, kterou jsi mi dal, aby byla se mnou, ona mi dala ze stromu toho, a jedl jsem.“ (1. M. 3,12) Tím dal v jedné větě Bohu a své ženě vinu za svou neposlušnost. Ale Bůh nikdy není vinen, když my zhřešíme. Ne, přichází to z našeho srdce, a proto jsme za to sami vždy plně odpovědní.

Verše 14 a 15: Každý ale je pokoušen, když je od své vlastní žádosti strháván a váben. Potom, když žádost počala, rodí hřích; hřích ale, když je dokonán, porodí smrt.

Pokoušení k hříchu pochází ze srdce člověka. Jakub to nazývá „žádostí“, která nás táhne a vábí. Pavel mluví o hříchu, který v nás přebývá (Řím 7,17). Když nás tato žádost chce svést k hříšnému skutku, pak jsme ještě nezhřešili. Je to jen důkaz toho, že ve mně bydlí hřích. Ale když této žádosti povolíme, povstávají hříchy. Tak nám zde Jakub vysvětluje: „Když žádost počala, rodí hřích“, to znamená, že hřešíme.

Když mne například někdo urazí, pak mám v sobě přání urážku opětovat a slovy se ohradit. Toto přání ve mně je důkazem, že ve mně je ještě hřích. Ale když toto přání ve svých myšlenkách dále živím a přemýšlím o tom, jak bych mohl tomu druhému oplatit, proviňuji se a hřeším v myšlenkách. Jak rychle potom myšlenka klesne o deset centimetrů níže a přijde k ústům. Pak hřeším slovy. Někdy se stanou aktivní také ruce, když vykonám hříšné skutky, nebo dokonce i nohy, když jdu po hříšných cestách.

Jakmile se tedy žádosti poddáme, vznikají hříchy – v myšlenkách, ve slovech, ve skutcích a na našich cestách. Následek toho je smrt, neboť když je hřích dokonán, „porodí smrt“. Tento důsledek má tři aspekty:

- 1) Je zde odvolání na zásadní výpověď z 1. Mojžíšovy 2,17: Kdo neposlouchá Boha a hřeší proti Němu, musí zemřít. To znamená, že přichází na cestu, která končí ve smrti.
- 2) Je hřích, který přímo vede k tělesné smrti. Když je Bůh nějakým proviněním – i v životě některého vykoupeného – zle zneuctěn, pak se může stát, že řekne: Tohoto člověka vezmu ze země pryč. Příkladem toho je Ananiáš a Zafira (Sk. 5,1-11). Další poukazy na hřích k smrti nalézáme v 1. Korintským 11,30 a v 1. Janově 5,16.17. Věřící, jenž se dopustil hříchu k smrti, ale není ztracen. Důkazem toho je slovo „zesnuli (spí)“ v 1. Korintským 11,30, jež Bible používá pro smrt vykoupených.
- 3) Hřích vede k duchovní smrti. Jestliže hřešíme, je porušeno praktické obecenství s Pánem Ježíšem. Už s *Ním* nemáme díl (Jan 13,8). Hříchy nás k tomu duchovně oslabují, neboť „bojují proti duši“ (1. Pet. 2,11). Vzniká duchovně mrtvý stav. Naštěstí zde je stále otevřena možnost vyznat hřích Pánu. Pak se můžeme opět těšit z neporušeného obecenství s Ním.

Všechno dobré přichází shůry

Ve verších 13-15 jsme viděli, že zlo v našem životě nepřichází od Boha, nýbrž má zdroj v naší žádosti. Nyní jde o původ dobrého.

Verše 16 a 17: Nemylte se, moji milovaní bratři! Každé dobré dání a každý dokonalý dar přichází shůry, od Otce světla, u něhož není žádná změna, ani stín nějaké proměny.

Když Jakub musí korigovat naše přemýšlení, pak nám nejprve připomíná, že jsme Bohem milováni. Ale pak nám jasně říká: Nemylte se, dobré v našem životě nepřichází z nás samých, nýbrž od Boha.

Když tu je nějaké dobré dání, pak přichází shůry od Boha samého. On nám daroval tak mnohé:

- *Svého Syna.* O tom mluví Pavel, když říká: „Bohu buď dík za jeho nevýmluvný dar.“ (2. Kor. 9,15)
- *Svého Ducha.* O tom mluví Pán v obrazu k ženě v Sichar: „Kdybys znala ten dar.“ Tímto darem je Duch Svatý, kterého dostávají všichni věřící (Jan 4,10; 7,39).
- *Své Slovo.* Syn se modlil k Otci: „Já jsem jim dal tvé slovo.“ (Jan 17,14)

To, co přichází od Boha, je nejen dání, nýbrž „dokonalý dar“. Je *dokonalý*, protože přichází od Boha, neboť Ten nedává nic nedostatečného. Je to *dar*, protože On dává z radosti svého srdce. *Dává* se rukama, ale *daruje* se srdcem.

Bůh je zde nazván „Otec světla“. On, ten trojjediný Bůh, je původ každého světla. On sám je světlo (1. J. 1,5). Bydlí ve světle (1. Tim. 6,16) a dává světlo (Jan 1,4). Stvořil přirozené světlo (1. M. 1,3). Dává také duchovní světlo, abychom rozuměli Jeho myšlenkám. To je velká milost.

U Boha není žádná změna, ani nejmenší stopa nějaké proměny. Je včera, dnes a věčně tentýž. To nás v proměnách života uklidňuje. Jeho jednání s námi je vždy dobré (Řím. 8,28). Není v tom žádná proměna a nepadá na to žádný stín. V důvěře v tuto skutečnost s velebením říkáme: Kde je takový Bůh, jako jsi Ty?

Verš 18a: Podle své vlastní vůle nás zplodil slovem pravdy, ...

V tomto verši je nyní přece zmínka o něčem dobrém v nás: o novém životě. Ale i ten přišel od Boha. On nás zplodil, a tak v nás stvořil nový život. To učinil „podle své vlastní vůle“. Vyšlo to z Jeho určitého božského úmyslu, aby tak jednal, ačkoli věděl, co od přirozenosti jsme. Slovem pravdy v nás způsobil nové narození a daroval nám věčný život.

„Pravdu“ můžeme definovat takto: Je vyjádřením toho, co je nějaká věc v sobě samé. „Slovo pravdy“ je Boží slovo, a tím je vyjádřením Boží Osoby a vůle. Otec sám není nikdy nazván pravdou, protože On sám se nezjevil. Ale Syn, Duch a Slovo jsou takto označováni (Jan 14,6; 1. J. 5,6; Jan 17,17). Otec se zjevuje v Synu skrze moc Ducha a na základě svého Slova.

Verš 18b: ... abychom byli určitým prvním ovocem jeho stvoření.

Zde jde o nové stvoření. Začalo vzkříšením našeho Pána. V Koloským 1,18 apoštol prohlašuje, že Pán Ježíš „je počátek, prvorozený z mrtvých“. Kristus se sám představuje ve Zjevení 3,14 jako „počátek Božího stvoření“. Obě biblická místa ukazují na to, že Ježíš Kristus jako vzkříšený je začátkem nového stvoření. Ale nezůstane sám. Všichni věřící doby milosti jsou první ovoce tohoto nového stvoření. „Jestliže někdo je v Kristu, tu je nové stvoření.“ (2. Kor. 5,17) Podle ducha už patří k novému stvoření, ačkoli jejich těla jsou ještě částí prvního stvoření.

Nové stvoření se po tisíciletém království ve věčném stavu plně rozvine (2. Pet. 3,13; Zj. 21,1). Potom budou také všichni vykoupení, kteří žili před dobou milosti, nebo budou žít po ní, patřit k novému stvoření. K tomu Bůh učiní nové nebe a novou zemi. Tím bude vesmír rovněž součástí nového stvoření. Potom se naplní Boží slovo: „Hle, činím nové všechno.“ (Zj. 21,5) My jsme tedy podle ducha už nyní částí nového stvoření. Ale naše tělo patří ještě k prvnímu stvoření a náš zemský život se odehrává ještě na jevišti prvního stvoření.

Jako náležející k novému stvoření mají všichni vykoupení, muži i ženy, stejné možnosti obcenství s Bohem (Gal. 3,28). Ale protože tělo patří ještě k prvnímu stvoření, můžeme ještě onemocnět. Stárneme a – když Pán předtím neprijde – prodeme ještě smrti. Celý náš život (manželství, rodina, práce, shromažďování jako církev, dílo Páně) se odehrává na jevišti prvního stvoření. Proto nyní ještě platí ve všech oblastech života božské zásady prvního stvoření.

Rádi bychom to objasnili na příkladu: Když se scházíme k lámání chleba, mohou se všichni věřící bez výjimky ve svém srdci klanět, protože všichni podle ducha patří k novému stvoření. Ale Pán chce, aby se veřejně účastnili jen muži, protože v prvním stvoření je muž hlavou ženy (1. Kor. 11,3). Z toho se odvozuje biblická směrnice: „Ženy mají ve shromážděních mlčet.“ (1. Kor. 14,34)

Slyšet a činit

Kapitola 1,19-27

V tomto oddílu můžeme poznat tři hlavní body, a přitom každá myšlenka navazuje na předchozí.

- Verše 19-21 nám ukazují, jak důležité je *slyšení* Božího slova.
- Verše 22-25 nás napomínají, abychom Boží slovo *správně slyšeli*, totiž s pevným úmyslem také uskutečňovat to, co slyšíme.
- Nakonec jsou nám ve verších 26 a 27 představeny tři znaky praktického, Bohu se líbícího života.

Slyšet a mluvit

Když nám Jakub nyní dává praktická napomenutí, navazuje na předcházející sdělení. Na jedné straně jsme v nebezpečí, že skrze žádost v nás budeme pokoušeni k hříchu. Na druhé straně víme, že všechno dobré přichází od Boha. Proto je otevřené ucho mnohem důležitější než otevřená ústa.

Verš 19: Proto, moji milovaní bratři, každý člověk buď rychlý k slyšení, pomalý k mluvení, pomalý k hněvu.

V tomto verši nám je poukázáno na tři věci:

- a) *Buď rychlý k slyšení!* Z 22. verše poznáváme, že Jakub má na mysli slyšení Božího slova. Že to je velmi důležité, zdůrazňuje také výzva Pána ke všem sedmi shromážděním ve Zjevení: „Kdo má uši, slyš!“ Toto volání platí také nám, neboť my všichni s tím máme těžkosti. Otevíráme skutečně své uši Božímu hlasu? Tento problém byl vždy aktuální. V Jeremiáši 6,10 čteme o izraelském lidu: „Hle, jejich ucho je neobřezané a nemohou pozorně naslouchat.“ Štěpán musí svým posluchačům činit výčitku: „Vy tvrdodíjní a neobřezaného srdce a uší!“ (Sk. 7,51) Chyběla jim vnitřní ochota poslouchat Boha. Náš Pán Ježíš byl zcela jiný, když zde žil. V Izaiáši 50,4 Jej slyšíme prorocky říkat: „Probuzuje každého jitra, probuzuje mi ucho, abych slyšel jako takoví, kteří jsou poučováni.“ Chtějme se od Něho učit pozorně naslouchat tomu, co nám Bůh skrze své slovo sděluje.

- b) *Bud' pomalý k mluvení!* Vedle hotovosti k slyšení je důležitá také zdrženlivost při mluvení. Přitom jde především o to, abychom rychle nevyslovovali nějaký úsudek o druhých. V kapitole 3,1 je tato myšlenka dotčena ještě jednou: „Nebud'te mnozí učitelé.“ Máme sklon k tomu, vždy přesně vědět, co druzí dělají špatně. Avšak zde jsme napomínáni, abychom byli zdrženliví a abychom nesdělovali ukvapeně své mínění. Vždyť se možná mýlíme!
- c) *Bud' pomalý k hněvu!* Proč? Protože Bůh je takový: „Milosrdný a miloslivý, pomalý k hněvu a velký v dobrotivosti.“ (2. M. 34,6) Přesto nepovažuje nespravedlivého za spravedlivého a na hříšníka přivede svůj hněv. Není zde napsáno, že se vůbec nemáme hněvat, neboť jsou příležitosti, kde svatý hněv je naprosto na místě. Kdy to je? Když je napadána Boží čest. Tak jsme v Efezským 4,26 vyzýváni, abychom se hněvali, ale přitom nehřešili. Ježíš Kristus je nám i v tom dokonalým příkladem. Když se farizeové v synagoze stavěli proti Boží dobrotivosti a nechtěli, aby Pán uzdravil muže s uschlou rukou, „pohleděl na ně kolem s hněvem, zarmoucen nad zatvrzelostí jejich srdce“ (Mk. 3,5).

Verš 20: Neboť hněv muže nepůsobí Boží spravedlnost.

Jakub udává ještě další důvod, proč máme být pomalí k hněvu. Ví, jak rychle je náš hněv tělesný a my mluvíme nebo jednáme ze zlosti. To by před Bohem nebylo správné. Tělesný hněv je třeba odsuzovat jak u mužů, tak i u žen. Ale muži jsou zvláště v nebezpečí, že se nechají strhnout. Proto jsou zde přímo osloveni.

Verš 21: Proto odložte všechnu nečistotu a všechno přetékaní špatnosti a přijímejte s tichostí zaseté slovo, které má moc zachránit vaše duše.

Jakub nás zde varuje na jedné straně před nečistotou. To je pošpinění hříchy v našem nitru. Na druhé straně máme odkládat přetékaní špatnosti. To jsou hříchy, které vystupují navenek především naším mluvením. Poznáváme v tom souvislost: Když ve svém srdci živíme hříšné myšlenky, vyjdou z nás brzy skrze zlá slova nebo možná špatné skutky. Proto je třeba důsledně odsuzovat jak skryté, tak i viditelné hříchy.

Nakonec jsme vyzýváni, abychom s tichostí přijímali Boží slovo. Nyní jde o to, *jak* slyšíme. Od 22. verše Jakub tuto myšlenku dále rozvíjí. Ale už zde ujasňuje, že máme s tichostí a ochotou naslouchat zvěstování Slova. Naše

srdce jsou pak otevřena pro poselství a ráda přijímají to, co nám Bůh říká. Krásným příkladem nám jsou Berijští: „Přijímali slovo se vši ochotností.“ (Sk. 17,11) Opakem toho je vnitřní odpor proti Božímu slovu.

Jakub to nazývá „zaseté slovo“. Proč? Protože Boží slovo, které máme číst s kladným postojem, v nás zaseto *nový život*. A tento nový život nyní touží po biblickém vyučování. Chce být živen Slovem, kterým byl zaset. Jako věřící vlastněme v sobě tedy prvek, který se vztahuje po Božím slovu.

Boží slovo „má moc zachránit naše duše“. Když je ochotně přijímáme, ochrání nás v jednotlivých životních situacích před zlem. Už David zakusil toto působení Božího slova: „Co se týče konání člověka, /já/ jsem se skrze slovo tvých rtů vystříhal cest násilníků. Mé kroky se pevně držely tvých stop, mé kroky nezakolísaly.“ (Žalm 17,4.5)

Slyšet špatně nebo správně

Verš 22: Bud'te ale činitelé slova a ne pouze posluchači, kteří se sami klamou.

Často stavíme slyšení a konání proti sobě. Ale správně můžeme jednat jen tehdy, když jsme nejprve přijali Boží slovo. Po slyšení však musí následovat čin. Pán Ježíš jednou vyprávěl příběh o dvou mužích, jednom moudrém a jednom bláznivém (Mt. 7,24-27). Oba slyšeli Boží slovo. Můžeme je srovnávat se dvěma křesťany, kteří po léta sedí ve shromážděních vedle sebe a poslouchají Boží slovo. Jeden dělá to, co slyší, a tak staví svůj dům života na skále. Druhý nečiní, co slyší, a tím staví svůj dům na písku. Když nyní přijde bouře, pak se životní dům pošetilého zhroutí, zatím co dům moudrého zůstane stát. My se divíme: Ačkoli oba po léta poslouchali totéž Slovo, jeden se při výskytu těžkosti zhroutí, zatím co druhý zůstane stát. Proč? Protože jeden je poslouchal, ale *nejednal podle něho*. Naproti tomu ten druhý poslouchal, a potom *podle toho jednal*, a tak obdržel osobní základ víry.

Verše 23 a 24: Neboť jestliže někdo je posluchač slova a ne činitel, ten se podobá muži, jenž pozoruje svou přirozenou tvář v zrcadle. Neboť se na sebe podíval a odešel, a ihned zapomněl, jaký byl.

Kdo se domnívá, že čtením Bible a návštěvou shromáždění ke zvěstování Slova je v jeho životě víry všechno v pořádku, ten se sám klame. Je jako člověk, jenž se na sebe dívá v zrcadle, odejde a zapomene, jak vypadá. Skrze Boží slovo sice vidí svůj praktický stav. Ale odejde, aniž by provedl opravu.

Tak zase zapomene, co poznal. Slovo nezmění jeho život, protože je jen slyší, ale potom nečiní. Přesně to zde Jakub kárá. Bůh nechce nějaké náboženské zdání, nýbrž skutečnost v životě věřícího.

Verš 25: Kdo ale do dokonalého zákona, /zákona/ svobody blíže nahlédne a v něm zůstane, když není zapomínající posluchač, nýbrž činitel skutku, ten bude blahoslavený ve svém konání.

Boží slovo je dokonalé. Přichází od Boha a tomu, kdo se mu poddává, přináší chování, které se líbí Bohu. To je zde nazváno zákonem svobody, protože ten věřícímu křesťanovi předepisuje přesně to, co odpovídá přáním jeho nového života. Když se může nový život rozvíjet, rádi chceme dělat to, co se Bohu líbí. Jsme pak ze srdce připraveni poslouchat Boží slovo. Je pro nás zákonem svobody.

Když mé děti byly ještě malé, vozil jsem jim ze svých cest někdy čokoládu. Kdybych jim přikázal: „Hned tu čokoládu snězte!“, byl by můj příkaz pro ně zákonem svobody. Protože čokoládu měly rády, moje výzva by zcela odpovídala jejich přáním.

Přesně tak to smí při nás být s Božím slovem. Jestliže Duch Boží v nás působí, odpovídají naše přání Božímu slovu a my máme touhu konat Jeho vůli.

Jsme vyzýváni, abychom do Slova „blíže nahlédli a v něm zůstali“. To znamená, že čteme Bibli pečlivě a uznáváme ji pro sebe za závaznou.

Věřící, jenž chce Slovo uskutečňovat, není nazván „činitel Slova“, nýbrž „činitel skutku“. To ukazuje, že Jakubovi jde v první řadě o *skutky*. To dokonale vyznačovalo našeho Pána. Když Lukáš na začátku Skutků apoštolských shrnuje svou zprávu v Evangeliu, pak prohlašuje: „Co Ježíš začal jak činit, tak i učít.“ (Sk. 1,1) U Pána Ježíše přicházely skutky nejprve a učení stálo s nimi v souladu.

Činitel skutku je šťastný. Zakouší radost, kterou Bůh dává tomu, kdo Ho poslouchá. Je to stejná radost, kterou znal také Ježíš Kristus na své cestě poslušnosti (Jan 15,10.11).

Pravá bohoslužba

Verše 26 a 27: Jestliže se někdo domnívá, že slouží Bohu, a nedrží na uzdě svůj jazyk, nýbrž klame své srdce, toho bohoslužba je nicotná. Čistá a neposkvrněná bohoslužba před Bohem a Otcem je tato: Navštěvovat sirotky a vdovy v jejich soužení, sebe zachovat neposkvrněného od světa.

„Sloužit Bohu“ zde znamená náš praktický život víry. Kdo tedy chce Boha ve všední den ctít slovem a skutkem, má dbát na tři věci:

- a) „Držet na uzdě jazyk“ – to není jednoduché, ale důležité. K tomu je zapotřebí *sebeovládání*! Kdo si myslí, že Bohu slouží zbožným mluvením a dlouhými veřejnými modlitbami, klame své srdce. Neovládané mluvení zatěžuje trpělivost lidí kolem něho, není k požehnání a nepřináší žádný kladný duchovní výsledek.
- b) „Navštěvovat sirotky a vdovy“ – to vyžaduje *nesobeckost*. Ti nám nebudou moci oplatit naši pomoc a obdarování. Ale my tento úkol konáme, protože se chceme líbit Bohu a chceme pomáhat lidem. Už Pán Ježíš ukazuje na tento postoj (Lk. 14,12-14): K pohostinnosti nás mají vést nezištné pohnutky. Nezveme, abychom od návštěvy něco obdrželi, nýbrž abychom svým hostům mohli darovat lásku a pomoc. Toto nezištné chování Bůh uznává a odměňuje.
- c) „Sebe zachovat neposkvrněného od světa“ – to je *čistota*. Principem světa je čest pro člověka. Cesta světa je radost bez Boha. Skutky světa jsou násilí a nemravnost. Jen v denním vztahu víry k Pánu Ježíši a oddělením od světa se můžeme zachovat čistými od jeho principů, jeho cest a jeho skutků.

Vyznání víry

Kapitola 2

Ve druhé kapitole pojednává Jakub o našem vyznání víry. To má být pravé. Proto zkouší to, co vyznáváme svými ústy, pomocí tří kritérií:

- Verše 1-7: Zjevuje vyznání smýšlení Pána?
- Verše 8-13: Souhlasí vyznání se zákonem?
- Verše 14-26: Potvrzuje se vyznání skutky?

Tato poučení mají zároveň mravní účinek na náš praktický život víry.

Vyznání je zkoušeno smýšlením Pána

Kapitola 2,1-7

Nejprve je pravost našeho vyznání víry měřena jednáním Pána Ježíše, které On zjevoval ve svém životě.

Sláva Pána

Verš 1: Moji bratři, mějte víru našeho Pána Ježíše Krista, Pána slávy, ne s hleděním na osobu.

Máme vysoké vyznání víry ke vznešené Osobě, k našemu Pánu Ježíši Kristu. Jako křesťané se k Němu vědomě přiznáváme. On je „Pán slávy“. Věříme, že tento titul zde nepoukazuje na Jeho místo cti v nebi, nýbrž že mluví o Jeho mravní slávě, která se zjevila na zemi. Jako pokorný člověk zde procházel svou cestou, ale ukazoval přitom ve svém chování dokonalou mravní krásu. Jakub vyzvedá jeden zvláštní aspekt: Ježíš Kristus na sebe nenechal působit nádhery bohatých a vznešených lidí, ani se jí nenechal v jednání ovlivnit. Zároveň neopovrhoval malými a chudými lidmi, nýbrž vědomě se k nim měl a zasazoval se o ně. Tak Jeho život a jednání jasně zjevovaly, že u Boha není *hledění na osobu*.

Tuto důležitou výpověď nalézáme už ve Starém zákoně (2. Par. 19,7). Ta znamená, že před Bohem si jsou všichni lidé jako Jeho stvoření rovni. Nenechává se ve svém úsudku a ve svém jednání s lidmi ničím ovlivňovat.

Také v Novém zákoně nalézáme tento výrok. Poukážeme na pět míst Bible:

- a) Všichni bez výjimky zhřešili a stojí pod Božím rozsudkem. „Není přijímání osoby u Boha.“ (Řím. 2,11)
- b) Všichni bez výjimky jsou před Bohem za své jednání odpovědní. „U něho není hledění na osobu.“ (Ef. 6,9)
- c) Všichni bez výjimky sklízejí to, co zaseli. „Tu není hledění na osobu.“ (Kol. 3,25)
- d) Všichni bez výjimky jsou uvažováni jako lidé a Boží stvoření. „Mějte víru ... ne s hleděním na osobu.“ (Jak. 2,1)
- e) Všichni věřící bez výjimky žijí pod zkoušejícím okem Otce, „který bez hledění na osobu soudí podle skutku jednoho každého“ (1. Pet. 1,17).

Tato zásada byla jasně viditelná v životě Pána Ježíše. Nikdy nejednal podle hledění na osobu. Je to viditelné také v našem chování?

Sláva světa

Verše 2-4: Neboť když vejde do vaší synagogy muž se zlatým prstenem, v nádherném oděvu, vejde ale také chudý ve špinavém oděvu, vy ale hledíte na toho, jenž nese nádherný oděv, a řeknete: Posad' se pohodlně sem, a k chudému řeknete: Postav se tam nebo posad' se pod mou podnož – zdali jste mezi sebou samými neučinili rozdíl a stali jste se soudci se zlými myšlenkami?

Dva lidé přicházejí do synagogy – jeden je bohatý, druhý chudý. Bohatý je pozván, aby se pohodlně posadil na nejlepší místo. Chudému je naproti tomu přiděleno nejhorší místo. To je sláva světa: stavění se na stranu vznešených a bohatých. Ve svém chování činí rozdíl mezi chudým a bohatým. To není duch, který přichází od Boha, nýbrž duch světa.

Kdo takto jedná, je soudcem se zlými myšlenkami, neboť chybný způsob myšlení a toto nerovné jednání přicházejí od těla. Navíc tím odporuje svému vyznání ke Kristu, jenž se choval zcela jinak. Když ve svém myšlení a jednání poznáme takové zlé sklony, musíme je odsoudit.

Chudí mají pro Boha cenu

Verš 5: Slyšte, moji milovaní bratři: Což nevyvolil Bůh chudé tohoto světa, aby byli bohatými ve víře a dědici království, jež zaslíbil těm, kdo ho milují?

Jakub nyní oslovuje věřící a představuje jim důležitou skutečnost. Bůh vyvolil chudé tohoto světa k víře. Bůh rád přijímá chudé a opovržené. To je zřejmé už v předobrazu u Davida, když se k němu připojovali lidé do jeskyně Adulam. Tam nepřicházeli vysoce postavení občané Izraele, nýbrž „každý soužený a každý, kdo měl věřitele, a každý, kdo byl zahořklé mysli“ (1. Sam. 22,2).

Na začátku 1. dopisu Korintským čteme, že Bůh má vzhledem ke spasení zvláštní zájem na chudých. V Korintu nebyli mezi věřícími mnozí urození a vznešení lidé. Naopak, Bůh k sobě povolal především prosté a opovržené lidi (1. Kor. 1,26-28).

Ten, jenž opravdu uvěří, když činí pokání ze svých hříchů a uvěří ve výkupné dílo Pána Ježíše, ten to má dobré, i když je ve světě pokládán za chudého:

- Je ve svém životě na zemi v srdci bohatý, neboť pravá víra ho už nyní činí šťastným.
- V budoucnosti se stane dědicem království. Když Ježíš Kristus zde na zemi bude vládnout ve spravedlnosti a v pokoji, budou všichni věřící – a je jedno, jaké sociální postavení nyní zaujímají – tuto vládu s Ním sdílet.

Nepraví vyznavači, kteří jsou sice náboženští, ale hledí na osobu, nebudou mít na budoucím království podíl. Bůh zaslíbil toto království jen těm, kdo Ho milují, a tím dokazují svou pravou víru.

Bohatí opovrhují věřícími

Verš 6a: Vy ale jste opovrhli chudým.

V protikladu k Bohu, jenž má zvláštní zájem na chudých, opovrhují lidé všeobecně těmi, kteří jsou v nižším sociálním postavení než oni. Sklony k tomuto postoji se mohou nacházet želi u nás věřících.

Verše 6b a 7: Neutlačují vás bohatí a netahají vás před soudy? Nehanobí to dobré jméno, které nad vámi bylo vzýváno?

Jakub věřícím připomíná, co jim bohatí ve svém odporu a ve svém pohrdání dělali. Utlačovali je a tahali je před soudy, poněvadž svým bohatstvím dosáhli moci a vlivu. K tomu bohatí hanobili to „dobré jméno“. Je to jméno „křesťan“, jež lidé dali těm, kdo věří v Pána Ježíše a následují Ho (Sk. 11,26; 1. Pet. 4,16). Toto jméno vláčeli špínou a tím tupili věřící. Tak tomu je dodnes.

Proto je zlé, když jako věřící dáváme přednost bohatým, kteří námi většinou pohrdají. Kromě toho to neodpovídá smýšlení Pána Ježíše, k němuž se přiznáváme.

Vyznání je zkoušeno zásadami zákona

Kapitola 2,8-13

Když se zde Jakub zmiňuje o zákonu, nechce člověka stavět pod zákon, jako kdyby dodržováním přikázání mohl přijít k Bohu. Také jej nečiní směrnici pro věřícího. To je jasně potvrzeno jeho postojem ve Skutcích apoštolů 15.

Ale ukazuje nám božské principy, které jsou viditelné v zákoně, a chce, abychom jim ve své praxi odpovídali. Přitom postupuje po krocích:

Královský zákon

Verše 8 a 9: Jestliže skutečně plníte královský zákon podle Písma: „Budeš milovat svého bližního jako sám sebe,“ tak správně činíte. Jestliže ale hledíte na osobu, dopouštíte se hříchu a jste od zákona usvědčováni jako přestupníci.

Abychom rozuměli, co Jakub míní královským zákonem, musíme myslet na slova Pána Ježíše, jenž shrnuje zákon do dvou přikázání:

- První zní: „Budeš milovat Pána, svého Boha.“ (Mk. 12,30) To se týká poměru člověka k Bohu.
- Druhé zní: „Budeš milovat svého bližního jako sám sebe.“ (Mk. 12,31) To se týká vztahu člověka k lidem kolem něho.

Poněvadž jsou tato dvě přikázání ve svém účinku obsáhlá a je v nich zahrnut obsah celého zákona, Pán říká: „Větší než tato není žádné jiné přikázání.“ (Mk. 12,31)

Jakub zde mluví o poměru lidí k sobě navzájem. Proto cituje jen druhé přikázání a označuje je za „královský“ zákon. Je to nejvýznamnější přikázání, protože všechna ostatní bere v potaz a zahrnuje je. Pak jsou učiněny dva závěry:

- Ten, kdo vyznává, že věří v Boha, má milovat svého bližního jako sám sebe. Když to uskutečňuje, odpovídá jeho víra královskému zákonu.

- Kdo však hledí na osobu a chudého přehlíží, hřeší a přestupuje zákon v jeho nejvznešenějším charakteru, protože nemiluje bližního jako sám sebe.

Božská důslednost v zákoně

Verše 10 a 11: Neboť kdo zachová celý zákon, ale v jednom klopýtne, stal se provinilým všemi přikázáními. Neboť ten, jenž řekl: „Nezcižoložíš,“ také řekl: „Nezabiješ.“ Jestliže nyní nezcižoložíš, ale zabiješ, tu jsi se stal přestupníkem zákona.

Možná, že někdo namítne: Přikázání lásky k bližnímu je přece jen jedno z mnoha, ta ostatní zachovávám. Zdá se, že Jakub se obrací k tomuto argumentu, když nyní představuje důležitou božskou zásadu: Kdo neposlouchá *jedno* přikázání, přestupuje celý zákon, neboť všechna přikázání jsou dána jedním vydavatelem zákona. Ten, kdo klopýtne v jednom přikázání, se obrací proti zákonodárci. Jako přestupník zákona zpochybňuje Boží autoritu.

Tím Jakub klade těžké závaží na takové vyznavače, kteří sice předstírají věrnost zákonu, ale opovrhují chudými.

Zákon svobody a jeho důsledky

Verš 12: Tak mluďte a tak jednejte jako takoví, kteří máte být souzeni zákonem svobody.

Jakub nyní jde o krok dále a navazuje na první kapitolu. Ten, kdo byl zplozen slovem pravdy (kap. 1,18), vlastní nový život, který si ze srdce přeje odpovídat Božím směrnicím v Jeho Slově. Biblická naučení jsou pro něho zákonem svobody (kap. 1,25).

U toho, kdo se nyní přiznává k Pánu Ježíši, a tím říká, že má nový život, má být tento postoj srdce viditelný. Bůh očekává, že dobrovolně poslouchá Jeho nařízení. Jeho mluvení a jeho konání jsou posuzovány podle jeho vysokého vyznání.

Verš 13: Neboť soud bude bez milosrdenství proti tomu, jenž nevykonával milosrdenství. Milosrdenství se chlubí proti soudu.

Tento verš obsahuje dvě myšlenky. První je závěrem 12. verše, druhá jeho doplňkem.

- Ten, kdo s chudým jedná tvrdě a nemilosrdně, zakusí božský soud bez milosrdenství. Musíme přitom myslet na soud v cestách Boží vlády, který postihuje jak pravé věřící, tak i nepravé vyznavače v jejich životě na zemi (1. Pet. 1,17; 2. Pet. 2,3). Boží jednání je tedy bez milosrdenství vůči tomu, jenž je nemilosrdný.
- Ale Bůh činí velikým také své milosrdenství: Skrze nový život činí lidi, kteří zasloužili soud, schopnými dobrovolně činit Jeho vůli. Tak Boží milosrdenství triumfuje ve věřících nad soudem.

Vyznání je zkoušeno skutky

Kapitola 2,14-26

Bůh vidí do srdce a zná všechny, kdo opravdově činili pokání, vyznali Bohu své hříchy a obrátili svou důvěru ke jménu a dílu Pána Ježíše (Ef. 1,13). To je pohled Dopisu Římanům, který nám vysvětluje, že nás *před Bohem* ospravedlňuje *víra*. Ale v tomto oddílu Jakubova Dopisu jde o důkaz *víry před lidmi*, kteří mohou vidět jen to vnější. Tady jsou nutné *skutky víry*.

Jakub nám do ruky dává dva znaky, abychom mohli poznat, zda víra je pravá nebo nepravá.

Poznáváme dva hlavní body:

- Podstatu pravé víry. Je viditelná skrze skutky (verše 14-19).
- Skutky pravé víry: ty zjevují Boží lásku k nám věřícím (verše 20-26).

Podstata pravé víry

Verš 14: Co je platné, moji bratři, když někdo říká, že má víru, ale nemá skutky? Může ho snad ta víra zachránit?

Zde se jedná o člověka, jenž sice má vyznání víry, ale neukazuje odpovídající skutky. Může ho víra v tomto případě zachránit? Ne! Pouhé vyznání rtů nemá žádný účinek a nepřivádí člověka k Bohu. Z toho vyplývá zásada: Pravá víra se ukazuje skrze skutky!

Verše 15-17: Jestliže ale nějaký bratr nebo sestra jsou neoděni a postrádají denní potravu, někdo z vás jim ale řekne: Jděte v pokoji, ohřejte se a nasytte se!, nedáte jim ale to, co je pro tělo nutné – co je to platné? Tak i víra, když nemá skutky, je sama v sobě mrtvá.

Jakub objasňuje zásadu ze 14. verše na příkladu. Ještě nemluví o skutcích víry, nýbrž znázorňuje to, že pravá víra se ukazuje ve skutcích.

Nějaký bratr mrzne a má hlad. Někdo mu pouze řekne: Ohřej se a najez! Ale nedá mu teplé šaty a potravu. V tom případě nemá ta výzva žádnou cenu, neboť nic nezpůsobí. Slovy se totiž žádný člověk neohřeje, ani se jimi nenasytí.

Jakub z toho činí závěr: Víra bez skutků je mrtvá. Vyznání bez odpovídajících skutků není pravé a nemá žádnou cenu.

Verše 18 a 19: Ale někdo řekne: Ty máš víru a já mám skutky; ukaž mi svou víru bez skutků a já ti ukážu svou víru ze svých skutků. Věříš, že Bůh je jeden, činíš dobře; i démoni věří a chvějí se.

Zde je proti sobě postavena pravá a nepravá víra v jejich charakteru.

- „Ty máš víru.“ Tím je míněn vyznavač, jenž nemá život z Boha. Je sice přesvědčen, že Bůh je, ale toto vědomí v jeho srdci a v jeho životě nic nezpůsobí. Proto zahyne. Ironická výzva: „Ukaž mi svou víru bez skutků“ odhaluje jeho nepravou víru.
- „Já mám skutky.“ Tady jde o člověka, jenž se skutečně obrátil. Víra v Boha a Jeho slovo změnila jeho srdce a jeho život. V jeho chování je zřetelné, že má pravý vztah víry k Bohu. Jeho život ukazuje skutky víry.

Zde jde nakonec o otázku: Může rozumová víra, která uznává Boží existenci, člověka zachránit? Nikoli, neboť „i démoni věří a chvějí se“. Věřící, že Bůh je, přesto budou uvrženi do ohnivého jezera, kde od věčnosti k věčnosti budou dnem i nocí mučeni (Zj. 20,10). Vědí to a třesou se před tím (Mt. 8,29).

Charakter pravé, zachraňující víry se tedy ukazuje v tom, že v životě něco působí. Jsou tu skutky. O jaké skutky se jedná, nám ukazuje další oddíl.

Skutky pravé víry

Dva příklady nyní objasňují, že pravá víra je dokazovaná skutky víry. Abraham nám ukazuje skutkem, že věřící miluje Boha. Raab svým skutkem ilustruje, že vykoupený člověk miluje Boží lid. Apoštol Jan nám vyhláší tuto pravdu ve svém Prvním Dopisu. Když některý člověk má pravou víru, pak na jedné straně miluje Boha, a na druhé straně všechny Boží děti (1. J. 5,1).

a) Abraham

Verše 20 a 21: Chceš ale poznat, ó nicotný člověče, že víra bez skutků je mrtvá? Nebyl Abraham, náš otec, ospravedlněn ze skutků, když Izáka, svého syna, obětoval na oltáři?

Láska k Bohu se ukazuje v poslušnosti k Jeho Slovu. To nám ilustruje Abraham. Obětoval svého syna, protože mu to Bůh řekl. Tento úkol stál v protikladu k jakémukoli lidskému cítění: Jak měl Abraham zabít svého jediného syna, kterého ze srdce miloval? Přesto ihned poslechl a tímto skutkem ukázal svoji lásku k Bohu. Jeho zjevná poslušnost dokázala jeho pravou víru.

Verš 22: Vidiš, že víra působila spolu s jeho skutky a že víra se stala skrze skutky dokonalou.

Poznáváme, že v ochotě poslechnout Boha a v provedení Jeho úkolu se Abrahamova víra stala jasně viditelnou.

Verš 23: A Písmo se naplnilo, které říká: „Abraham ale uvěřil Bohu a bylo mu to počteno ke spravedlnosti“, a byl nazván Božím přítelem.

Už v 1. Mojžíšově 15, na kterou se zde Jakub odvolává, uznal Bůh Abrahamovu víru. Ale v zemi Moria byla Abrahamova víra viditelně potvrzena skutkem poslušnosti (1. M. 22,12). Bůh si cenil této víry, která se ukázala skrze poslušnost. Proto nazval Abrahama svým přítelem a důvěrně se s ním setkával (1. M. 18,17-21).

Verš 24: Vidíte tedy, že člověk je ospravedlněn ze skutků, a ne pouze z víry.

Abrahamův příběh ukazuje, že víra musí být potvrzena skutky víry a učiněna viditelnou pro lidi.

b) Raab

Verš 25: Nebyla ale rovněž také Raab, nevěstka, ospravedlněna ze skutků, poněvadž přijala posly a jinou cestou je pustila ven?

Jak můžeme milovat Boží lid? Když se známe k věřícím a strávíme s nimi co možná nejvíce času.

To, co udělala Raab, bylo v očích jejích krajanů naprosto chybné. Zradila své město Izraelitům. Ale byl to skutek víry. Postavila se k Božímu lidu, když ještě nebylo dobyto ani jedno vítězství v zemi Kanaán.

Přijala izraelské posly – to byla pohostinnost. Vypustila potom posly oknem ven – to byla pomoc. Když pozveme věřící nebo jim nějak pomůžeme, dokazujeme svoji lásku k Božímu lidu.

Verš 26: Neboť jako tělo bez ducha je mrtvé, tak je také víra bez skutků mrtvá.

Jakub uzavírá toto téma zajímavým srovnáním. Srovnává vyznání víry s tělem, a skutky, které víru dokazují, s duchem. Jak je to vážné, když tu je jen vyznání, ale nejsou vidět odpovídající skutky. Pak je všechno mrtvé a bezcenné.

c) Souhrn

Příklady Abrahama a Raab jsou pro nás velkou pomocí, když musíme posuzovat, zda někdo má či nemá život z Boha. Pán nám dal tyto důležité prostředky do ruky, protože my nemůžeme hledět do srdcí lidí. Ale pozorujeme, co člověk dělá. Je-li tu poslušnost vůči Bohu a láska k Božímu lidu, jsou to důkazy pravé víry.

Jsou lidé, kteří nemohou vyprávět příběh o obrácení. Ale přejí si poslouchat Boží slovo a jsou tak často, jak jen možno, ve shromážděních věřících. Cítí se dobře mezi vykoupenými. Tím dokazují pravou víru. Znamky nového života jsou zřetelně vidět.

Jazyk na uzdě a moudré jednání

Kapitola 3

V této kapitole poznáváme dva oddíly:

- Verše 1-12 nás varují před chybným použitím našeho jazyka, protože slovy můžeme způsobit velkou škodu.
- Verše 13-18 nám představují moudrost zdola a moudrost shůry. Jejich znaky a účinky jsou naprosto rozdílné.

Vlastnosti jazyka

Kapitola 3,1-12

Přání poučovat druhé

Verš 1: Nebud'te mnozí učitelé, moji bratři, poněvadž víte, že obdržíme těžší rozsudek; ...

„Nebud'te mnozí učitelé!“ Tímto výrokem míří Jakub na špatný sklon člověka druhé trvale poučovat a opravovat. To se týká nás všech, neboť si myslíme, že vždy dobře víme, co mají druzí dělat anebo co právě dělají špatně. Do tohoto napomenutí jsou přirozeně zahrnuti rovněž bratři, kteří mají dar učitele. I oni se musejí s těmito slovy vyrovnat.

Když ustavičně druhé opravujeme a poučujeme, posuzují lidé kolem nás mnohem více to, co děláme my sami. Obdržíme od nich těžší odsudek. Také Pán ve svém jednání s námi na zemi bere ohled na to, zda zjevujeme soudcovského ducha či nikoli.

Napomenutí v tomto verši je potvrzeno slovy Pána: „Nesud'te, abyste nebyli souzeni; neboť jakým soudem soudíte, budete souzeni, a kterou mírou měříte, bude vám naměřeno.“ (Mt. 7,1.2)

Verš 2: ... neboť my všichni často klopýtáme. Jestliže někdo neklopýtá v slovu, ten je dokonalý muž, schopný držet na uzdě i celé tělo.

„My všichni často klopýtáme.“ To je žal skutečnost! Každý z nás hřeší v myšlenkách, slovech a skutcích. Vědomí této zahanbující skutečnosti nás ochrání před přísností vůči druhým.

Je to velká milost, když nehřešíme ústy. Neboť je to zvlášť těžké „neklopýtat v slovu“.

Jen Pán Ježíš nikdy nezhřešil, a to ani v slovech. On je v tom nejpravějším smyslu „dokonalý muž“. Výrok proroka Jeremiáše platí na Něho. On mohl ke svému Bohu říci: „Co vyšlo z mých rtů, bylo před tvou tváří.“ (Jer. 17,16) Vše, co řekl, bylo uznáno od Boha samého. V Izaiáši 53,9 čteme, že „v jeho ústech nebylo lsti“. Nikdy svými slovy nepředstavoval nějakou věc chybně. Nikdy při mluvení neklamal své posluchače. V Evangeliích na Něho smíme hledět, jak mluvil k lidem. Jeho slova byla plná milosti a pravdy. Je nám dokonalým příkladem i ve svém mluvení (1. Pet. 2,21-23).

Ten, kdo je schopen ovládat svůj jazyk, může držet na uzdě také své tělo, takže nehřeší ani ve svém konání, ani na svých cestách. Neboť je těžší neříci nic špatného, než neučinit nic špatného.

Malý jazyk – velká škoda

Verše 3-5a: Hle, koňům vkládáme udidla do huby, aby nás poslouchali, a řídíme celé jejich tělo. Hle, také lodi, které jsou tak velké a jsou hnány prudkými větry, jsou řízeny velmi malým kormidlem, kamkoli úmysl kormidelníka chce. Tak je také jazyk malý úd a chlubí se velkými věcmi.

Jakub nám pomocí dvou příkladů vysvětluje účinek malého jazyka: Může způsobit velké věci!

- První ilustrace pochází z přírody. Koni vkládáme do huby udidlo, abychom ho mohli řídit. Poslechne nás, jakmile zatáhneme za opratě. Tímto malým pomocným prostředkem ovládáme koně, který je větší a silnější, než jsme my.
- Druhá ilustrace je vzata z techniky. Kormidlo je relativně malé, ale má velký vliv. Kormidelník jím může mocné lodi, které váží tisíce tun, vést, kam chce. Přes svůj velký výtlak loď poslechne jeho povelů.

Tyto příklady jsou nyní použity na jazyk: Jako malé udidlo vede velké zvíře nebo malé kormidlo řídí velkou loď, stejně tak může jazyk způsobit velké věci. To je nejprve neutrální závěr.

Verše 5b a 6a: Hle, malý oheň, jak velký les zapálí! A jazyk je oheň, svět nepravosti.

Ale nyní nám dává Jakub na vědomí, že svými slovy můžeme způsobit těžké škody. Jako malý oheň způsobí velký požár, tak i lehkomyšlně vyslovené slovo může mít pustošivé účinky.

Nebezpečí jazyka

Verš 6b: Jazyk se prokazuje mezi našimi údy jako ten, který poskvvrňuje celé tělo a zapaluje běh přirozenosti a je zapalován peklem.

Po všeobecném zjištění, že svými slovy můžeme napáchat mnoho neštěstí, jsou ukázána tři konkrétní nebezpečí našeho jazyka:

- *Poskvvrňuje celé tělo.* Zlými a špatnými slovy jsme mravně znečištěni. I náš Pán na to poukazuje, když říká: „Co však z úst vychází, vystupuje ze srdce, a to znečišťuje člověka.“ (Mt. 15,18)
- *Zapaluje běh přirozenosti.* Svými slovy můžeme oslovit lidské city, a tím vyvolat aktivitu lidí, která má jen citový původ. Demetrius málo slovy podnítil zástup tak, že lidé po dvě hodiny naplnění hněvem křičeli: „Velká je Artemis Efezských!“, aniž by věděli, o co vlastně jde (Sk. 19,24-28.34).
- *Je zapalován peklem.* Svými slovy se můžeme stát nástroji ďábla, pro něhož je připraveno peklo. Příkladem toho je Elymas, jenž se protivil Božímu slovu a pokoušel se odvrátit prokonsula od víry. Pavel ho nazývá synem ďábla (Sk. 13,8-10). Vzpomeňme si také na Petra, jemuž Pán Ježíš musel říci: „Jdi za mnou, satane!“ Petr, veden svými city, Mu chtěl jasnými slovy bránit v tom, aby se podřídil Boží vůli a vzal na sebe utrpení a pohanění na kříži (Mt. 16,22.23).

Verše 7 a 8: Neboť každá přirozenost, jak divokých zvířat, tak i ptáků, stejně jako plazů a mořských zvířat, bývá krocena a byla zkrocena lidskou přirozeností; jazyk ale nemůže žádný z lidí zkrotit: je to neklidné zlo, plné smrtelného jedu.

Člověk umí inteligencí a silou vůle zkrotit divoká zvířata. To je velký výkon. Ale nedokáže držet na uzdě svůj jazyk. Ten je naprosto nevypočitatelný jako had, který náhle a neočekávaně napadá a smrtelně uškne.

Když Semei zlořečil Davidovi, král by býval mohl jedním slovem nad Semeiem vyslovit rozsudek smrti. Neboť Abizai ho prosil: „Nech mne tam přejít a vzít mu hlavu!“ Ale David nepovolil svým uraženým citům, nýbrž odpo-

věděl Abizaiovi pokorně: „Nechte ho, ať zlořečí; neboť Hospodin mu to přikázal.“ (2. Sam. 16,9-11) Jeho jednání odpovídalo tomu, co vyjádřil v Žalmu 141: „Polož, Hospodine, stráž ústům mým, ostříhej dveří rtů mých.“ (Žalm 141,3) Z toho se učíme: S Boží pomocí je možné ovládnout náš nevypočítatelný jazyk, aby jeho ničivá špatnost nepůsobila.

Naše ústa mají mluvit jen dobré

Verše 9 a 10: Jím dobrořečíme Pánu a Otcí, a jím zlořečíme lidem, kteří byli učiněni podle podobenství Božího. Z týchž úst vychází požehnání a zlořečení. Toto, moji bratři, by tak být nemělo.

Jako věřící mluvíme žel často rozdvojeně. Na jedné straně dobrořečíme a chválíme svými ústy Boha. To je působení nového života. Na druhé straně zlořečíme jazykem svým bližním. To se děje, když povolíme žádosti v nás (kap. 1,14). Tak naše slova ukazují, co se děje v našem nitru.

Když někoho haníme, je to proti Stvořiteli, neboť každý člověk je učiněn podle Božího podobenství, a proto je pro Něho cenný.

Když Jakub představil smutnou realitu, že my věřící umíme svým jazykem mluvit jak dobré, tak i zlé, napomíná nás: „Toto, moji bratři, by tak být nemělo.“ Nechce, aby přes naše rty přecházely zlé řeči. K tomu nás vyzývá také apoštol Pavel (Ef. 4,29; Kol. 3,8.9).

Verš 11: Cožpak vydává pramen z téhož otvoru sladké i hořké?

Naše ústa mají tedy být jen vývodem pro dobré, které v nás způsobil nový život a působení Ducha.

Verš 12: Může snad, moji bratři, fíkovník nést olivy nebo vinná réva fíky? Tak ani slané nevydá sladkou vodu.

Pomocí tří příkladů ze stvoření je jasné, že rozdvojené mluvení je nepřirozené:

- Fíkovník nenese olivy.
- Na vinné révě nerostou fíky.
- Ze slané neprýští sladká voda.

To, co je v přírodě nemožné, se při nás žel vyskytuje. A proto se chtějme modlit jako David: „Ať jsou řeči mých úst a smýšlení mého srdce příjemné před tebou, Hospodine, skálo má a Vykupiteli můj!“ (Žalm 19,15)

Moudrost

Kapitola 3,13-18

V tomto oddílu poznáváme následující sled myšlenek:

- Pravá moudrost se ukazuje v jednání (verš 13).
- Znaky moudrosti zdola (verše 14 a 15).
- Výsledek moudrosti zdola (verš 16).
- Znaky moudrosti shůry (verš 17).
- Výsledek moudrosti shůry (verš 18).

Moudrost se ukazuje v jednání

Verš 13: Kdo je moudrý a rozumný mezi vámi? Ať ukáže z dobrého chození své skutky v tichosti a moudrosti.

V našem životě víry máme být moudří a rozumní. Jak je to možné? Když se vystavujeme utvářejícímu vlivu celého Božího slova. Pak uskutečňujeme nejen jednotlivé směrnice, které se nám zvláště líbí, nýbrž žijeme „ve všech přikázáních a ustanoveních Pána“, jako kdysi Zachariáš a Alžběta (Lk. 1,6).

Když si myslíme, že jsme moudří, pak nás Jakub vyzývá svým, pro něho typickým způsobem: „Ukaž to!“ Tvrzení nemá velkou cenu, věc musí být viděna. Tak je také moudrost viditelná ve výsledku. Pán Ježíš vyjadřuje totéž trochu jinými slovy: „Moudrost byla ospravedlněna od svých dětí.“ (Mt. 11,19) Děti moudrosti jsou zde výsledky moudrosti. Pán tedy ujasňuje, že výsledky v životě a chování ukazují, zda někdo je moudrý nebo ne.

Moudrost může v našem životě vystoupit na světlo dvěma způsoby:

- *V dobrém jednání:* Naše životní stezka zjevuje, zda jsme moudří (Příslaví 14,8).
- *Ve skutcích:* Také to, co děláme v jednotlivostech, je ukazatelem moudrosti (Příslaví 20,11).

Jak v cestách, tak i ve skutcích má být mírným smýšlením vyjadřována božská moudrost. Pravá moudrost se tedy ukazuje v jednání, které je charakterizováno dobrým postojem srdce.

Moudrost zdola

Verš 14: Když ale máte ve svém srdci hořkou závist a svárlivost, nechlubte se a nelžete proti pravdě.

Závistí a svárlivostí nezjevujeme božskou moudrost. Můžeme tím sice dosáhnout nějakého cíle, avšak zdroj je zlý. Když u sebe zjistíme tyto škodlivé pohnutky, pak se máme co stydět. K tomu musíme poznat, že závistivým a svárlivým postojem jsme v rozporu s Bohem.

Verš 15: Toto není moudrost, která sestupuje shůry, nýbrž zemská, smyslová, ďábelská.

Jestliže tedy jsou pohnutkami pro naše činnosti závist a svárlivost, není to moudrost shůry. Nepřichází od Boha, nýbrž ze země, od člověka a od ďábla.

- Je to *zemská* moudrost: Když jsme odpoutáni od Boha, pak jen viditelné a časné věci ovlivňují naše myšlenky a naše jednání.
- Je to *smyslová* (nebo duševní) moudrost: Místo aby byla vedena Duchem, který v nás přebývá, vyznačují naše konání a jednání lidské city a přemýšlení.
- Je to *ďábelská* moudrost: Ukazuje charakterové rysy satana, jenž je lhář a vrah lidí.

Verš 16: Neboť kde je závist a svárlivost, tu je rozvrat a každý zlý skutek.

V 1. Mojžíšově 6,11 nalézáme lidskou špatnost rozdělenou na dva hlavní body: na zkaženost a násilí. Závist patří ke zkaženosti a svárlivost k násilí. Když se v našem životě vyskytnou tyto dva zlé prvky a slaví vítězství, následují dva otřesné výsledky:

- *Rozvrat*: Jednání s lidmi kolem nás se stane velmi těžké, ne-li dokonce nemožné. To může zasáhnout náš manželský a rodinný život, jakož i obecnost v Božím lidu. Rozvrat je opakem atmosféry lásky.
- *Každý zlý skutek*: Jestliže závist a svárlivost ve svém srdci neodsoudíme, popichují nás ke zlým skutkům. Necháváme se potom ve svých vztazích strhávat ke každému zlému jednání.

Moudrost šůry

Verš 17: Moudrost šůry ale je nejprve čistá, potom pokojná, mírná, poddajná, plná milosrdenství a dobrého ovoce, nestranná, bez přetvářky.

V Příslaví 8 je nám představena božská moudrost. U konce této kapitoly se Duch Boží při popisu nepozorovaně přesunuje k věčnému Božímu Synu. On je Otcova rozkoš. On je také moudrost. V plnosti času přišel Syn z nebe a stal se člověkem. Jan Křtitel k tomu říká: „Kdo přichází šůry, je nade všechny.“ (Jan 3,31) Ježíš Kristus je zosobněná moudrost šůry. Když nám zde Jakub představuje znaky moudrosti šůry, smíme myslet na Pána Ježíše, který jako člověk zde na zemi ve svém jednání dokonale představoval božskou moudrost.

K tomu víme, že Ježíš Kristus se nám stal „moudrostí od Boha“ (1. Kor. 1,30). To znamená, že vírou v Něho vlastníme božskou moudrost. Jakub nám zde vysvětluje, jak se tato moudrost stane v našem životě víry viditelnou.

Nakonec je nám nápadné, že Pán Ježíš v Matouši 5 v blahoslavenstvích poukazuje na podobné znaky. Když se nyní budeme zaměstnávat jednotlivými aspekty božské moudrosti, tu budeme poukazovat jak na příklad Pána Ježíše, tak i na Jeho slova v Matouši 5.

Moudrost šůry má tyto charakterové rysy:

- *Je čistá:* Čistota je nepřítomnost hříchu. Moudrost šůry by tedy při nás chtěla způsobit čistý život, ve kterém se neuplatní hřích. Tuto vlastnost Ježíš Kristus ve svém životě dokonale představoval. On byl čistý a bezhříšný člověk. Nikdy nezhřešil, zato my klopýtáme často. Proto se musíme stále znovu očišťovat.

Čistota je hlavní znak moudrosti šůry, neboť se vztahuje na Boha a následujícím vlastnostem klade vymezení.

„Blahoslavení, kteří jsou čistého srdce, neboť *oni* budou vidět Boha.“ (Mt. 5,8)

- *Je pokojná:* Božská moudrost tím u nás dosahuje trojího: Předně máme mít osobní pokoj, za druhé máme šířit pokoj a za třetí působit pokoj. Opakem toho je svárlivost. Pán Ježíš vlastnil pokoj srdce, na všech svých cestách šířil pokojnou atmosféru, a jak často způsobil svým slovem pokoj (Jan 14,27; Lk. 24,36; Lk. 22,24-27)!

„Blahoslavení působci pokoje, neboť *oni* budou nazváni Božími syny.“ (Mt. 5,9)

- *Je mírná:* Mírnost není slabost, nýbrž síla. Stojí v protikladu k tělesnému hněvu. „Mírný jazyk láme kosti.“ (Přísloví 25,15) Ježíš Kristus byl tichý. Jak mírně jednal se svými učedníky!

„Blahoslavení tiší, neboť *oni* zdědí zemi.“ (Mt. 5,5)

- *Je poddajná:* Božská moudrost v nás působí ochotu poslouchat Boha a také poslouchat druhé. Pak jsme poddajní. Opakem toho je svévole. Pán Ježíš byl ten Spravedlivý a vždy činil Boží vůli. Na každém kroku své životní cesty poslouchal Boží směrnicí.

„Blahoslavení ti, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť *oni* budou nasyceni.“ (Mt. 5,6)

- *Je plná milosrdenství a dobrého ovoce:* Božská moudrost při nás nepřináší tvrdé, lhostejné chování, nýbrž milosrdné, ochotné jednání. Milosrdný Samaritán v podobenství – ten ukazuje na Pána Ježíše – je toho krásným příkladem. Měl hluboký soucit se zraněným a pomohl mu z jeho bídy (Lk. 10,33-35).

„Blahoslavení milosrdní, neboť *oni* milosrdenství dojdou.“ (Mt. 5,7)

- *Je nestranná a bez přetvářky:* Moudrost shůry chce v našem životě způsobit spravedlivé, pravdivé smýšlení a způsob jednání. Nenecháme se pak vést sympatiemi a chceme ve vši pokoře vést pravý život víry.

Verš 18: Ovoce spravedlnosti je v pokoji rozséváno těm, kdo působí pokoj.

Tento verš nám ukazuje výsledek, který moudrost shůry působí v našem životě. Praktická spravedlnost v poslušnosti vůči Božímu slovu a snaha působit pokoj přináší slavné ovoce: pokoj v manželství, v rodině a v Božím lidu. Tento výsledek moudrosti shůry stojí v jasném kontrastu k rozvratu jako následku závisti a svárливosti a je potvrzen prorokem Izaiášem: „Dílem spravedlnosti bude pokoj.“ (Iz. 32,17) a: „Ó, kdybys byl dbal na má přikázání! Pak by byl tvůj pokoj jako řeka a tvá spravedlnost jako mořské vlny.“ (Iz. 48,18)

Vlivy na náš život

Kapitola 4

V této kapitole Jakub jedná o třech tématech:

- Verše 1-10: Působení těla a síla, která působí proti tělu.
- Verše 11 a 12: Náš vztah k věřícím.
- Verše 13-17: Žít s Bohem nebo bez Boha.

Jak a kde působí tělo

Kapitola 4,1-5

Když se Jakub zabývá tímto tématem, pak – jak to u něho je obvyklé – začíná u ovoce, a potom se vrací ke stromu, který je přinesl. Mluví o sváru v Božím lidu, a potom odkrývá příčiny. Zdá se, že přitom sleduje dva úmysly:

- Chce nám pomoci, abychom se ve sporech kolem sebe zachovali podle Boha.
- Chce, abychom se osobně sporů vyvarovali nebo je podle Boha urovnávali.

Tato dvě hlediska odvozujeme ze skutečnosti, že Jakub se zde obrací k celému izraelskému národu o dvanácti pokoleních – tedy k věřícím i nevěřícím.

Sváry

Verš 1: Odkud přicházejí války a odkud sváry mezi vámi? Ne odtud: z vašich žádostí, které bojují ve vašich údech?

Žel, že v manželství, v rodině, v mezilidském okruhu a v místních shromážděních mohou být sváry. A tu vzniká otázka: Jakou mají příčinu? Jakub dává jasnou odpověď. Spor není primárně působen těžkými okolnostmi, nýbrž má svůj zdroj v našem srdci. Vychází z těla.

Verše 2 a 3: Dychtíte a nemáte nic; vraždíte a závidíte a nemůžete ničeho dosáhnout; bojujete a vedete válku; nemáte nic, protože neprosíte; prosíte a nic nedostáváte, protože zle prosíte, abyste to promarnili ve svých žádostech /rozkoších/.

Jakub zde představuje pět konkrétních příčin pro rozvinutí těla, které se mezi jiným ukazuje ve sporech. A jasně ukazuje, že toto tělesné smýšlení nepřivede žádaný výsledek, protože se nám Bůh na této cestě protiví.

- a) „Dychtíte a nemáte nic.“ To je *nespokojenost*. Když nejsme spokojeni se svou životní situací, do které nás Bůh postavil, hledáme všemi prostředky uspokojení svých tělesných přání. Z toho také může vzniknout spor.
- b) „Vraždíte a závidíte a nemůžete ničeho dosáhnout.“ Nyní je jako důvod pro spor uvedena *závist*. Závist je vztahování se po něčem, co patří jiným, a může se projevit v násilí proti bližnímu.
- c) „Bojujete a vedete válku.“ Také *snaha dosáhnout svého práva* je pohnutkou pro spor. Místo abychom se poddali, trváme vehementně na svých domnělých právech.
- d) „Nemáte nic, protože neprosíte.“ Zde jde o *sebedůvěru*. Když jsme přesvědčeni, že sami můžeme dosáhnout svých cílů, neprosíme Boha a jednáme bez Něho. Tím se uzavíráme před božskou milostí.
- e) „Prosíte a nic nedostáváte, protože zle prosíte, abyste to promarnili ve svých žádostech.“ V tomto případě se sice modlíme, ale prosba vychází ze *sobecké pohnutky*. Příkladem je mladší syn v Lukáši 15. Prosil svého otce o díl majetku, který mu připadal, aby si tím splnil svá sobecká přání. Když nás pohání sobectví k tomu, abychom Boha o něco prosili, zpravidla nás nevyslyší. Jestliže to přesto učiní, pak sklídíme hořké ovoce svého sobectví (Žalm 106,15).

Svět

Jakub nyní přechází od působení těla ke světu. Proč? Protože svět je okruh, kde se tělo bez zábran rozvíjí.

Verš 4: Cizoložníci a cizoložnice, nevíte, že přátelství světa je nepřátelství proti Bohu? Kdo tedy chce být nějakým přítelem světa, prokazuje se jako nepřítel Boha.

Zde je „světem“ míněna bezbožná společnost lidí. Je to ten svět, který se organizuje *bez Boha*, aby měl na zemi radost a dosáhl cílů. V Lukáši 15 říká starší syn otci: „Mně jsi nikdy nedal kůzle, abych se svými přáteli byl veselý.“ (Lk. 15,29) Chtěl mít radost bez otce. To je charakter světa: Chce se radovat bez Boha.

Abychom mohli poznat, jaký má být náš poměr jako věřících ke světu, připomeneme si tři formy vztahů, které Boží slovo představuje:

a) Společenský styk

S lidmi kolem sebe máme společenský styk – i s bezbožnými lidmi a s takovými, kteří žijí v těžkých hříších (1. Kor. 5,9.10). Zdravíme je a ptáme se na jejich zdraví. Jednáme s nimi zdvořile a slušně. Pán Ježíš řekl o těch svých, které zanechá na zemi: „Tito jsou ve světě.“ (Jan 17,11) Nemáme tedy žít izolovaně a bez kontaktů ke svým bližním, nýbrž máme s nimi mít normální styky.

b) Obecenství (společenství)

Mít společenství jde dále než mít styky. Chceme potom společně dosáhnout nějakého cíle a usilujeme se společně o nějakou věc. Ale protože nejsme z tohoto světa (Jan 17,16), je naše základní směřování naprosto jiné. Proto jsme napomínáni, abychom jako věřící neměli s nevěřícími žádné společenství, nýbrž abychom se od světa oddělili (2. Kor. 6,14-18).

c) Přátelství

Jakub mluví o přátelství se světem. V tomto případě se veřejně stavíme na stranu nevěřících. To kdysi činil Lot, když seděl v bráně Sodomy, a všem tím ukazoval: Já jsem člověk ze Sodomy.

Avšak kdo chce být přítelem světa, ten se prokazuje jako Boží nepřítel. Zapomíná, že při ukřižování Ježíše Krista stály diametrálně proti sobě dvě strany: na jedné straně svět a na druhé straně Boží Syn. Tím bylo plně prokázáno, že svět je v absolutním odporu k Bohu. Závěr je jasný: Když se veřejně spojujeme se světem, stavíme se proti Bohu a proti Pánu Ježíši.

Cizoložství je zlý hřích. Hrozně zneuctuje Boha a má závažné následky. Jakub zde nazývá lidi z Božího lidu, kteří navazují se světem přátelství, „cizoložníky a cizoložnicemi“. Tím chce jasně ukázat, že přátelství se světem je velká nevěrnost vůči Bohu.

Bible a Duch Boží

Verš 5: Anebo si myslíte, že Písmo mluví nadarmo? Nakloňuje Duch, který v nás přebývá, k závisti?

Jakub vede dvěma řečnickými otázkami naše myšlenky k Božímu slovu a k Duchu Svatému. Vyjadřuje tím dvojí:

- Boží slovo odsuzuje jak působení těla, tak i přátelství věřícího se světem.
- Duch Svatý není ani působce závisti a sváru, ani pohnutkou, která nás tím vede do světa.

Když žijeme tělesně nebo když pěstujeme přátelský poměr ke světu, tu se stavíme proti Božímu slovu a jednáme v odporu k Duchu Svatému. To je velmi vážné.

Boží milost a naše odpovědnost

Kapitola 4,6-10

Když Jakub postavil tělesné jednání na pranýř, představuje nyní božskou milost jako účinný pomocný prostředek proti závisti, sváru a sobectví (verš 6a). Pak nám ukazuje v různých bodech, na jaké cestě si můžeme činit nároky na milost (verše 6b-10).

Bůh dává milost

Verš 6a: On dává ale větší milost; ...

Bůh nám chce darovat svoji milost, abychom osobně mohli jít uprostřed nevěřícího, sobeckého světa po cestě, která se nevyznačuje tělesným chováním. Jeho milost je větší než žádosti v nás a větší než svody světa.

Jak velká je milost, je zřejmé i z jiných míst Bible:

- „Z jeho plnosti jsme my všichni vzali milost za milostí.“ (Jan 1,16) Boží milost nikdy nevyschne. Každý den tu je pro nás *v celé své plnosti*.
- Petr poukazuje na konci svého Prvního Dopisu na „Boha vši milosti“ (1. Pet. 5,10). Pro každou situaci, pro každou těžkost má připraven *zvláštní druh* milosti.

Být pokorný

Verš 6b: ... proto říká: „Bůh se staví proti pyšným, ale pokorným dává milost.“

Jak nyní můžeme pro sebe otevřít božskou milost? Jen v pokorném postoji před Bohem. To jasně ukazuje zásada, skládající se ze dvou částí:

- „Bůh se staví proti pyšným.“ Kdo si o sobě něco domýšlí a je pyšný, ten si činí z Boha protivníka a uzavírá se pro božskou milost.
- „Pokorným dává milost.“ Kdo je pokorný, smí počítat s Boží milostí. Pokora začíná v srdci a ukazuje se v chování. To před námi žil Pán Ježíš. Ten byl srdcem pokorný (Mt. 11,29). To bylo vidět: Nikdy se sám nehájil, nikdy nehledal svou vlastní čest. Ale za Boží čest se rozhodně zasazoval. Smíme napodobovat Jeho příklad a na této cestě pokory otevírat pro sebe samé, pro naše rodiny, pro místní shromáždění a pro svou službu všechny zdroje Boží milosti.

Podřídít se Bohu

Verš 7a: Poddejte se tedy Bohu.

Zde jsme vybízeni, abychom se podřizovali Bohu, Jeho Slovu a Jeho cestě s námi. Místo abychom se stavěli proti Bohu, máme se Mu ochotně podřizovat. Mysleme na to. Vzpoura ničí, poddání se uzdravuje. Vezměme i zde Ježíše Krista za svůj příklad. Přesně ve chvíli, kdy od lidí zakusil plnou nevěru a příkré odmítnutí, ukázal svoji poddanost pod Boží vůli slovy: „Ano, Otče, neboť tak se líbilo před tebou.“ (Mt. 11,26)

Vzepřít se d'áblu

Verš 7b: Vzepřete se ale d'áblu, a uteče od vás.

Đábel nás napadá dvěma různými způsoby: Istí a mocí. Vždy znovu v Bibli nalézáme tyto dva útoky. Také Jakub myslí na tato dvě hlediska, když nás zde vybízí: Vzepřete se d'áblu!

- *Satanova lest:* Nepřítel je Istivý a pokouší se do našeho srdce zasít pochybnosti o Bohu, o Jeho Slovu a o Jeho lásce. Avšak my se můžeme jeho Istivým útokům vzepřít, když oblečeme celou zbroj (Ef. 6,10-18). Pán Ježíš se setkal se Istmi d'ábla na poušti a odporoval mu Božím slovem – mečem Ducha, takže satan od Něho musel odejít.
- *Satanova moc: obchází* jako řvoucí lev a silou nás napadá (1. Pet. 5,8.9). Chce nám nahnat hrůzu, abychom klesli ve víře. Tak napadl d'ábel Pavla v Římě. Předvedením celé moci římského císaře chtěl apoštola přivést k tomu, aby zapřel víru. Avšak Pán ho posilnil, takže místo poklesnutí vydal o Něm smělé svědectví. Proto mohl říci: „Zachráněn jsem byl z lví tlamy.“ (2. Tim. 4,17)

Jak se můžeme ďáblu konkrétně vzepřít?

- Když nám chce do srdce zasít pochybnost a zpochybňuje Boží lásku, pohledme na kříž Golgoty. Tam Bůh dokázal svoji lásku k nám, když za nás dal svého Syna na smrt. To odjímá každou pochybnost a zahání nepřítel na útěk.
- Když ďábel útočí mocí, obraťme svůj pohled víry rovněž ke kříži a pevně držme: Tam se Pán Ježíš setkal s mocí satana a zlomil ji. On je Vítěz z Golgoty. To promění naši bázeň v důvěru v Boha a nepřítel musí vidět, že je poražen.

Nezapomínejme: Máme co činit s mocným a lstivým nepřítelem. Se svou inteligencí a moudrostí mu vždy podlehneme, ale v prožívaném spojení víry s Vítězem z Golgoty můžeme jeho útoky odvrátit.

Blížít se Bohu

Verš 8a: Přiblížte se k Bohu, a přiblíží se k vám.

Protože zde jde o naši odpovědnost, Bůh od nás očekává první krok: Hledáme jeho společnost v modlitbě. V upřímném a pravidelném kontaktu s Ním bude možné pociťovat v našem životě Jeho přítomnost a pomoc.

Očistit se

Verš 8b: Očistte ruce, vy hříšníci, a očistte srdce vy, kteří jste dvojí mysli.

Hříšníci jsou nevěřící lidé. Jim platí výzva, aby se obrátili. Pak se očistí. Petr o tom mluví, když vykoupeným připomíná jejich obrácení: „Poněvadž jste své duše očistili skrze poslušnost vůči pravdě.“ (1. Pet. 1,22) To je zásadní očistění.

Lidé dvojí mysli jsou věřící. Ti jsou vyzýváni, aby se sami odsuzovali. Když zhřešili v myšlenkách, slovech nebo skutcích, mají nepravost vyznat a přivést do pořádku. To je opakující se očišťování vykoupených.

„Očišťování rukou“ mluví více o tom, že hřích vyznáme a dáme do pořádku před lidmi. To je ta vnější stránka očišťování. „Očišťování srdce“ ukazuje více vyznání před Bohem a dotýká se vnitřní stránky obrácení a sebeodsuzování.

Pokořit se

Verš 9: Buďte pokorní a mějte zármutek a plačte; váš smích ať se promění v zármutek a vaše radost v sklíčenost.

„Buďte pokorní a mějte zármutek a plačte.“ Tím nás Jakub vyzývá, abychom měli pocity podle Boha kvůli svým vlastním selháním a kvůli špatnému stavu v Božím lidu. Máme všechny příčiny, abychom se kvůli tomu hluboce styděli. Izaiáš vyjadřuje toto dvojí vnitřní sklonění se následujícími slovy: „Jsem člověk poskvrněné rty maje, k tomu uprostřed lidu rty poskvrněné majícího bydím.“ (Iz. 6,5)

Verš 10: Pokořte se před Pánem a povýší vás.

Opravdové pokoření se před Bohem kvůli našemu osobnímu selhání a učinně se zajedno se selháním Božího lidu je božský recept pro oživení. Toto vnitřní dílo nás činí před Bohem zcela malými. I Petr nás k tomu vyzývá: „Pokořte se tedy pod mocnou ruku Boží.“ (1. Pet. 5,6) Pán chce, abychom se před Ním skláněli a s potřeným srdcem hledali Jeho blízkost. Cení si tohoto vnitřního postoje a odměňuje ho, když se obrací k tomu, kdo tento postoj zaujme (Žalm 34,19; 51,19; Iz. 57,15; 66,2).

Ponížení se skrze pokoření je před Bohem pravá velikost. Odpovídá na ni zjevným prokázáním své milosti. To je zde míněno povýšením.

Vztah k bratřím

Kapitola 4,11.12

Verš 11a: Nemluvte jeden proti druhému, bratři.

To je jasná výzva, nenapadat věřící ani slovy, ani je před druhými nečinít špatnými. Kolika škodám mohlo být zabráněno, kdybychom si tuto výzvu více vzali k srdci.

To ale neznamená, že nemáme bratry a jejich službu posuzovat podle Božího slova (Sk. 17,11). Neznamená to také, že budeme zlé věci schvalovat nebo si jich nebudeme všímat. Někdy je napomenutí nebo pokárání nutné, když se někdo dává na špatnou cestu (Řím. 15,14).

Postupným dokazováním nyní Jakub ukazuje, jak zlé to je, když mluvíme proti svým spolukřesťanům:

Nemluvte jeden proti druhému, neboť to je proti zákonu!

Verš 11b: Kdo mluví proti svému bratru nebo svého bratra soudí, mluví proti zákonu a soudí zákon. Jestliže ty ale soudíš zákon, tu nejsi činitel zákona, nýbrž soudce.

Jakub ani zde nepoužívá zákon jako směrnici pro věřícího, nýbrž jako zrcadlo, aby ozřejmil chybné jednání. Když mluvíme proti bratrovi nebo bratra soudíme ve snižujícím nebo odsuzujícím smyslu, odporujeme zákonu, který říká: „Budeš milovat svého bližního jako sám sebe.“

Nejsme potom činitelé, nýbrž soudci zákona: Svým chováním označujeme to, co je v zákoně, za chybné. Tím se stavíme do role soudce a stavíme se *nad* zákon. Avšak nemáme právo posuzovat Boží slovo. Naopak, ono posuzuje nás a my se máme stavět *pod* jeho úsudek.

Nemluvte jeden proti druhému, neboť to se obrací proti Bohu!

Verš 12: Jeden je zákonodárce a soudce, který může zachránit i zahubit. Ty ale, kdo jsi ty, který soudíš bližního?

Když jednáme proti zákonu, stavíme se proti Bohu, který nám zde je představen trojím způsobem. Přitom Jakobovi nejde o nějaké zvláštní soudní zasedání, nýbrž prostě o skutečnost, že Bůh je nejvyšší a poslední instance.

- Bůh je *Zákonodárce*. Jen On má svrchovanost, aby rozhodl, co je dobré a zlé. Proto nemáme Jeho směrnice zpochybňovat.
- Bůh je *Soudce* všech (Žid. 12,23; 1. M. 18,25). Je to Jeho věc, aby posuzoval lidi. V důsledku toho my nemáme druhé odsuzovat.
- Bůh má *plnou moc*, aby svůj rozsudek provedl. Jak osvobození, tak i odsouzení je v Jeho ruce.

Před tímto velkým Bohem se stáváme docela malými. Rozumíme nyní vážné otázce: „Kdo jsi ty, který soudíš druhého?“ Jak je to opovážlivé zaujímat tímto způsobem Boží místo!

Žít s Bohem nebo bez Něho

Kapitola 4,13-17

Jednat bez Boha

Verš 13: Nuže nyní vy, kteří říkáte: Dnes nebo zítra půjdeme do toho a toho města a strávíme tam rok a budeme obchodovat a učiníme zisk ...

Jestliže svůj život vedeme vědomě bez Boha, kujeme vlastní plány a kládeme si vlastní cíle, zjevujeme přitom nejen svévoli, nýbrž i sebedůvěru. Chceme podniknout to nebo ono a věříme, že přitom budeme mít úspěch.

K tomu se namýšlíme, že můžeme nakládat se svou budoucností, když plánujeme, že „půjdeme do toho a toho města a strávíme tam rok“. Přitom zapomínáme, že doba našeho života není v našich rukou.

Nakonec sledujeme na této svévolné cestě pozemské, pokud ne dokonce chamtivé cíle. Chceme „učinít zisk“, tj. zbohatnout.

Verš 14: ... (vy, kteří nevíte, co zítřejší den přinese; neboť co je váš život? Vždyť je to pára, která je na krátký čas viditelná, a pak mizí); ...

Tomu, kdo myslí a plánuje tak, jak je to popsáno ve 13. verši, je nyní připomenuta skutečnost lidského života:

- Jako lidé nemůžeme hledět do budoucnosti. Naše časy nejsou v naší ruce, nýbrž v Boží ruce.
- Jako lidé jsme nedůležití jako pára, která rychle mizí. Proto nepřeceňujeme svoji sílu a své aktivity! Zůstávejme skromnými!

Jednat s Bohem

Verš 15: ... místo toho, abyste řekli: Bude-li Pán chtít a budeme žít, uděláme to nebo ono.

Tento verš stojí v protikladu k oběma předcházejícím a ukazuje nám důležitou zásadu života s Bohem. Při všech přemýšleních, kterými se musíme ve svém životě zaměstnávat, má vůle Pána mít pro nás první místo. Jeho chceme poslouchat. K tomu nás má vést vědomí, že nevíme, jak dlouho ještě budeme na zemi. Jako věřící žijeme podle motto: „Bude-li Pán chtít a

budeme žít.“ Toto heslo nemá být pouhým slovním obratem, nýbrž realitou v životě.

Vlastní chvála

Verš 16: Vy se ale chlubíte ve své chvástavosti. Každé takové chlubení je zlé.

Život bez Boha se vyznačuje sebechválou. Protože si myslíme, že jsme to vlastní inteligencí nebo snahou k něčemu přivedli, chlubíme se tím. Avšak to se přičítá Bohu a nelíbí se to ani lidem.

Závěr

Verš 17: Kdo tedy umí činit dobré, ale nečiní je, má hřích.

Život v nezávislosti na Bohu je charakterizován sobectvím. Myslíme pak jen na sebe a zapomínáme činit dobře druhým.

Jestliže nám tedy je známá potřeba našeho bližního a máme možnost jí vyjít vstříc, a vědomě to neuděláme, je to důkaz sobectví a nedostatku lásky k bližnímu. To je hřích.

Slovo bezbožným

Kapitola 5,1-6

Jakub v 5. kapitole oslovuje postupně dvě skupiny lidí:

- Verše 1-6: Bezbožné, kteří jsou bohatí a utlačují chudé.
- Verše 7-20: Věřící, kteří pod tímto tlakem trpí, ale mají pro každou životní situaci Boží zdroje pomoci.

Tento vztah mezi nevěřícími a věřícími se změní teprve při příchodu Pána. Pak On bude soudit bezbožné, kteří nyní utlačují chudé, a utlačované chudé vysvobodí.

V prvním oddílu Jakub ty bezbožné vážně varuje před soudem a pranýřuje jejich zlé skutky.

Soud bezbožných

Verše 1 až 3a: Nuže nyní, vy boháči, plačte a kvilte nad svojí bídou, která na vás přijde! Vaše bohatství je shnilé a vaše šatstvo je rozežráno od molů. Vaše zlato a stříbro zrezavělo a jejich rez bude na svědectví proti vám a bude žrát vaše maso jako oheň; ...

V těchto verších poznáváme tři hlavní body:

- *Budoucnost bezbožných:* Na tyto nevěřící lidi, kteří pro sebe nahromadili materiální poklady, čeká Boží soud. Jejich konec bude hrozný, protože žili bez Boha.
- *Ztráta bezbožných:* Jejich bohatství a nádhera pominou, neboť svůj majetek nashromáždili do děravých váčků (Ag. 1,6). Mnoho lidí už udělalo tuto zkušenost, když své bohatství v době nějaké krize ztratili ze dne na den. V budoucí době soudů to bude pravda o všech nevěřících: Určitě všechno ztratí.
- *Hanba bezbožných:* Ztráta jejich materiálních pokladů bude svědčit proti nim: Při příchodu Pána se jasně ukáže, že svůj život vsadili na špatnou kartu. Celá jejich snaha byla nadarmo, protože Boha vyloučili ze svého života.

Výčitky bezbožným

Ve verších 3b až 6 musí Jakub bohatým vyčíst čtyři konkrétní provinění:

Žijí jen pro materiální věci

Verš 3b: ... shromáždili jste poklady v posledních dnech.

Místo aby v posledních dnech mysleli na Boží zásah v soudu, vrší si ti bohatí pozemské poklady. Jejich život směřoval jen k tomu, aby se obohatili. Na Boží nároky nedbají.

Nespravedlivě jednají s chudými

Verš 4: Hle, mzda, kterou jste zadrželi dělníkům, kteří požali vaše pole, hlasitě křičí, a volání ženců proniklo k sluchu Pána zástupů.

Bezbožní – místo aby chudým pomáhali – jim nezaplatili mzdu za jejich práci, a tím se nespravedlivě obohatili. Křik těchto bezbranných a využitých dělníků ale vystoupil k Bohu. On je Pán Sabaoth, tj. Pán zástupů, jenž má moc v budoucnosti proti této nespravedlnosti zasáhnout soudem.

Jsou požívační

Verš 5: Žili jste v rozmařilosti na zemi a hýřili jste; pečovali jste o svá srdce jako v den porážky.

Bezbožní ve svém bohatství hýřili a bezmezně se oddávali pozemskému bláhobytu. Požívačnost charakterizovala jejich chování. Pečovali o svá srdce, když žili podle svých zemských a hříšných přání. Stejně tak žil bohatý sedlák v Lukáši 12. Jeho srdce bylo připoutáno k jeho bohatství. Proto sám k sobě řekl: „Duše, máš mnoho statku složeného na mnohá léta. Odpočívej, jez, pij, buď veselá.“ (Lk. 12,19)

Zabili spravedlivého

Verš 6: Odsoudili jste, zabili jste spravedlivého; neodporuje vám.

Spravedliví varovali bohaté před jejich zlou cestou a svým spravedlivým životem odsuzovali jejich bezbožné jednání. Avšak nevěřící tyto napomínající umlčeli, když spravedlivé zabili. To je nejhorší provinění.

Nalézáme zde také poukaz na zabití Pána Ježíše. Svým spravedlivým životem a svými jasnými slovy obžaloval jejich zlé jednání a lidé Jej přibili na kříž a zabili (Mt. 27,19; Lk. 23,47; Sk. 7,52).

Slovo věřícím

Kapitola 5,7-20

Jakub se v tomto oddílu obrací k věřícím, kteří trpí pod tlakem bezbožného světa. Má pro ně čtyři poselství.

- Verše 7-12: Čekajte trpělivě na Pána!
- Verše 13-15: Užívejte božských zdrojů pomoci!
- Verše 16-18: Bud'te navzájem otevření!
- Verše 19 a 20: Přikrývejte množství hříchů!

Čekajte trpělivě na Pána!

Jakub nás ve verších 7-12 vyzývá k trpělivému čekání. Vybízí nás k tomu třemi příklady. Ve všech třech příkladech nám ukazuje, na co ti jednotlivci čekají:

- *Rolník* čeká na plody (verš 7).
- *Proroci* čekali na splnění Božího slova (verš 10).
- *Job* čekal na konec svých utrpení (verš 11).

Verš 7a: Mějte tedy trpělivost, bratři, až do příchodu Pána.

Věřící nedoufá ve změnu své situace, nýbrž v Pána. Jeho příchod přivodí obrat. Tak čekání na Pána v každém období spasení je jádrem a podstatou víry.

- Simeon – tento bohabojný Žid – očekával Mesiáše. Když držel dítě Ježíše ve své náruči, bylo jeho očekávání splněno a on mohl v pokoji zemřít (Lk. 2,25-30).
- Tesaloničtí – tito mladí *křesťané* – se obrátili k živému Bohu a očekávali nyní Jeho Syna, Ježíše Krista, z nebe (1. Tes. 1,9.10).

Verš 7b: Hle, rolník očekává vzácný plod země, trpělivě na něj čeká, až se mu dostane časného a pozdního deště.

Rolník je nám dán za příklad: Trpělivě čeká na žeň svých plodů z pole. Během doby, kdy obilí zraje, smí v časném a pozdním dešti vidět Boží působení. Ví, že obilí potřebuje svůj čas, než uzraje. Stejně tak ve víře vyhlížíme příchod

Pána, a v této době čekání zakoušíme božskou podporu z nebe jako potvrzení, že naše očekávání na Jeho příchod se naplní.

Verš 8: Mějte i vy trpělivost, upevněte svá srdce, neboť příchod Pána se přiblížil.

Když je s námi jako věřícími nespravedlivě jednáno, jsme v nebezpečí, že se začneme proti tomu bránit. Avšak to není správné. Místo toho máme trpělivě čekat na chvíli, ve které Pán zasáhne a všechno vyjasní. Smíme přirozeně na křivdu poukázat, jako to kdysi učinil Abraham (1. M. 21,25). I náš Pán, když byl udeřen, se nestavěl proti nespravedlnosti, avšak toho bijícího pokáral (Jan 18,23).

Verš 9: Nevzdychajte jedni proti druhým, bratři, abyste nebyli souzeni. Hle, soudce stojí přede dveřmi.

Tento verš nám ukazuje další nebezpečí. Když nějaká obtížná a nespravedlivá situace ovlivňuje náš vnitřní postoj, stáváme se mrzutými a reptavými. Tím jsme zátěží pro druhé věřící. Avšak Bůh tento postoj odsuzuje a musí pak ve své výchově jednat proti nám.

Skutečnost, že soudce stojí přede dveřmi, má v našem životě dva účinky. Předně odsuzujeme vlastní tělesné pohnutky. Za druhé nabýváme myslí, abychom dále trpělivě čekali na chvíli, kdy vše bude postaveno do božského světla.

Verš 10: Vezměte, bratři, za vzor utrpení a trpělivosti proroky, kteří mluvili ve jménu Pána.

Nyní Jakub poukazuje na proroky. Ti *mluvili* ve jménu Pána, za to *trpěli* a v tom *vytrvali*. Z Boží přítomnosti se k izraelskému lidu obraceli s poselstvím. Často museli Izraelity kárat a napomínat. To jim přinášelo utrpení, protože se jim lidé kvůli jejich poselství protivili. Navíc se jejich prorocké slovo většinou nenaplnilo v době jejich života. Přesto důvěřovali Pánu a čekali na splnění Božího slova. Jejich trpělivé čekání v utrpení je povzbuzením pro nás.

Verš 11: Hle, blahoslavíme ty, kteří vytrvali. Slyšeli jste o vytrvání Jobově a viděli jste konec Páně, že Pán je plný vroucího soucitu a milosrdný.

Jsme dotčeni postojem proroků a Joba, kteří vytrvali v těžkých zkouškách. Svou důvěrou a svou trpělivostí v utrpeních nás povzbuzují, když my sami procházíme těžkými situacemi.

Jakub zde má před sebou začátek a konec Jobova příběhu:

- Na začátku poznáváme, jak Job přijímal od Boha těžké rány a vytrval u Něho. Jeho žena mu radila: „Zřekni se Boha a zemři!“ Ale Job ji káral: „Mluvíš, jako mluví jedna z bláznivých. Měli bychom od Boha přijímat dobré, a zlé bychom neměli také přijímat?“ (Job 2,9.10)
- Na konci vidíme, jak Bůh ve svém soucitu a svém milosrdenství zkoušku ukončil a Jobovi dvojnásobně požehnal (Job 42,10).

Verš 12: Především ale, moji bratři, nepřisahaňte ani při nebi, ani při zemi, ani žádnou jinou přísahou; ale vaše ,ano‘ ať je ,ano‘ a ,ne‘ ať je ,ne‘, abyste neupadli pod soud.

Nerozvážné přísahání zjevuje bezbožný a sebevědomý postoj. Nejsme pak závislí na Bohu a důvěřujeme v osoby, ať jsou v nebi nebo na zemi. Tím jim propůjčujeme autoritu, která náleží jen Bohu. Už Pán Ježíš odsuzoval sebevědomé přísahání (Mt. 5,33-37).

Místo abychom to, co říkáme, dotvrzovali přísahou, má naše ,ano‘ být ,ano‘ a naše ,ne‘ být ,ne‘. To znamená, že naše slova mají být jednoznačným vyjádřením našich myšlenek. Pán Ježíš byl jednou dotázán: „Kdo jsi ty?“ Tu odpověděl: „Naprosto to, co také k vám mluvím.“ (Jan 8,25) Jeho slova plně souhlasila s Jeho nitrem.

Užívejte božských zdrojů pomoci!

Procházíme různými životními situacemi. Jsou tu výšiny a hloubky, jasné a tmavé dny. To jsou proměny lidského života. Avšak Bůh nám pro každou situaci dává vhodný pomocný prostředek:

Verš 13a: Trpí někdo mezi vámi zármutkem? Ať se modlí.

V těžké době a v těžkostech je modlitba zvlášť velkou výsadou. Modlit se patří k normálnímu životu víry. Ale teprve v nouzi se učíme skutečně volat k Bohu.

Verš 13b: Je někdo dobré mysli? Ať zpívá žalmy.

V dobrých dnech smíme zpívat chvalozpěvy. Tím vyjadřujeme svou vděčnost vůči Bohu a svoji radost.

Jak modlitbou v trápení, tak i chvalozpěvem v radosti jsme spojeni s Bohem.

Verše 14 a 15: Je někdo nemocný mezi vámi? Ať zavolá starší shromáždění k sobě a ti ať se nad ním modlí a mažou ho olejem ve jménu Pána. A modlitba víry uzdraví nemocného a Pán ho pozdvihne; a jestliže se dopustil hříchu, bude mu odpuštěn.

Když je někdo nemocen, je to vždy následek pádu do hříchu. Bůh někdy posílá nemoc, aby věřícího vzal k sobě do slávy. Příkladem toho je Elizeus (2. Král. 13,14). Někdy je nemoc také prostředkem Boží výchovy. To vidíme zde v Jakubovi 5.

Na jedné straně je možné, že jako Job máme chybný *postoj*. Nemocí si ho uvědomíme a své smýšlení opravíme. Na druhé straně se ale může stát, že jsme se dopustili určitých *hříchů*. Pak nám Bůh posílá nemoc, abychom tyto hříchy poznali a dali do pořádku.

Když je to ale hřích k smrti, tj. když Bůh nemocí chce věřícího vzít ze země, pak se za něho nemáme modlit (1. J. 5,16). Je sice pro věčnost zachráněn, ale Bůh ho zde už nemůže potřebovat jako svého svědka.

Jakub nám tedy představuje nemoc jako Boží výchovný prostředek, jehož příčinou ale není hřích k smrti.

Abychom mohli porozumět jednotlivostem tohoto místa, musíme se přenést do počáteční doby křesťanského svědectví. Lidé, kteří z izraelského národa uvěřili v Ježíše Krista, byli svým původem ještě velmi spojeni s židovstvím. V této chvíli také Boží shromáždění ještě nepropadlo úpadku. Proto dává Jakub nemocnému možnost povolát starší shromáždění, aby se nad ním modlili a mazali ho olejem. Starší shromáždění jsou tedy křesťanský prvek, olej je židovský prvek (1. Pet. 5,1-4; Mk. 6,13).

Dnes už olej jako židovský prvek nehraje žádnou roli. A starší shromáždění jsou kvůli úpadku křesťanského svědectví těžko rozeznatelní. Přesto mají tyto verše i dnes ještě svůj význam.

Když nemocný pozoruje, že jeho nemoc je kázní od Boha, a uznává ji za poslanou od Boha, pak je činná jeho víra. Může nyní použít Boží zdroj pomoci.

Věc musí vycházet od nemocného. Avšak nemá volat jen nějaké bratry, nýbrž starší bratry s porozuměním, kteří mají moudrost, zkušenost a zdravý úsudek.

„Ti ať se nad ním modlí.“ Když tito bratři poznají, že nemoc je kázní od Pána a považují to za dobré, mohou se nad nemocným modlit.

Pro uzdravení není rozhodující ani křesťanský, ani židovský prvek, nýbrž modlitba víry. Zde se stává tedy činnou víra nemocného a víra těch bratří. Bůh vyslyší modlitbu víry a uzdraví a pozvedne nemocného. Avšak pevně držíme: Bůh zůstává ve svém jednání svrchovaný. Může nemoc také ponechat nebo nemocného vzít k sobě.

Je-li příčinou nemoci hřích a Pán nemocného uzdraví, může si být jistý odpuštěním. Hřích je urovnán podle Boha. Toto odpuštění ve správě vzhledem k životu na zemi nalézáme už v Izaiáši 40,2 a také vícekrát v Evangelích (Lk. 5,20; 7,48).

Bud'te vůči sobě otevření!

Verš 16a: Vyznávejte jeden druhému hříchy a modlete se jeden za druhého, abyste byli uzdraveni; ...

Bůh chce, abychom mezi sebou jednali otevřeně, ne jako farizeové, které Pán nazývá „obílenými hroby“ (Mt. 23,27). Dávali si bílý nátěr, ale uvnitř to vypadalo zcela jinak. Atmosféra lásky a důvěry v Božím lidu zjednodušuje praktické uskutečňování této otevřenosti.

„Vyznávejte jeden druhému hříchy.“ To je otevřenost vzhledem k nám samým. Jsme upřímní a přiznáváme své chyby. Nechceme vypadat lepší, než jsme, a nic vědomě neskrýváme.

„Modlete se jeden za druhého.“ Pravá křesťanská láska neodsuzuje druhého, nýbrž modlí se za něho. Nezveřejňujeme to, co o něm víme. Naopak, věc přinášíme v modlitbě před Pána.

„Abyste byli uzdraveni.“ Duch upřímnosti a lásky má v Božím lidu uzdravující účinek. To se týká na jedné straně vzájemných duchovních vztahů a na druhé straně konkrétních nemocí, které jsme viděli v 15. verši.

Verše 16b až 18: ... vroucí modlitba spravedlivého může mnoho. Eliáš byl člověk týchž pocitů jako my; vážně se modlil, aby nepršelo, a nepršelo na

zemi tři roky a šest měsíců. A opět se modlil, a nebe dalo déšť a země přinesla své ovoce.

Abychom v modlitbě jeden za druhého tak rychle nepřestávali, dává nám Bůh *zaslíbení* a povzbuzující *příklad*.

Vroucí modlitba je vážné, opravdové a vytrvalé volání k Bohu. Modlitba *spravedlivého* předpokládá chování ve všedním dnu, které je v souladu s Bohem. Na to poukazuje také Jan ve svém Prvním Dopisu: „Milovaní, jestliže nás srdce neodsuzuje, máme smělost k Bohu, a co si vyprošujeme, od něho obdržíme, protože zachováváme jeho přikázání a činíme to, co se jemu líbí.“ (1. J. 3,21.22) Když tedy prakticky žijeme spravedlivě, vážně a vytrvale se modlíme, zakusíme, že naše modlitba mnoho zmůže.

Eliáš je povzbuzujícím příkladem. Žil spravedlivě a v Boží blízkosti. Svou vážnou modlitbou mohl nejprve zadržet déšť. Po suchu, trvajícím tři a půl roku, se opět modlil a Bůh daroval déšť. Jeho skryté spojení s Bohem v modlitbě přineslo tento účinek. To nás povzbuzuje, abychom se modlili jeden za druhého.

Přikryvejte množství hříchů!

Verše 19 a 20: Moji bratři, zbloudí-li někdo mezi vámi od pravdy a někdo ho přivede zpět, ať ví, že kdo přivede hříšníka od zbloudění jeho cesty zpět, zachrání jeho duši od smrti a přikryje množství hříchů.

V těchto verších myslí Jakub jak na věřící, tak i na nevěřící. Vykoupený člověk může svévoli pobloudit od pravdy. Hříšník bezcílně bloudí na své životní cestě bez Boha.

Jsme vyzýváni, abychom pomohli jak zbloudilému, tak bloudícímu:

- Usilujeme se o nevěřící, když jim předkládáme evangelium a modlíme se za ně, aby byli zachráněni.
- Zasazujeme se za zbloudilé věřící, když je upozorňujeme na jejich chybnou cestu nebo jejich chybný krok a modlíme se za ně, aby byli napraveni.

Tímto způsobem jsme nástrojem k tomu, aby hříšník přišel k Bohu (1. Pet. 3,18) a aby se věřící opět navrátil do plného Kristova světla (Ef. 5,14).

Když nás Bůh může použít pro toto dílo, je způsobeno dvojí:

- „On zachrání duši od smrti.“ To se týká *osoby*, která je přivedena zpět. Jak neobrácený člověk, tak i věřící, jenž zabloudil od pravdy, má Boha proti sobě a nalézá se na cestě k smrti. U věřícího Pán zakročí, neboť vykoupení lidé nikdy nezahynou (Jan 10,28). Jestliže tedy jeden nebo druhý je skrze naši snahu přiveden zpět, zachráníme jeho duši od smrti, protože dotyčný tuto zlou cestu opustí.
- „Přikryje množství hříchů.“ To se týká *Boha*. Hřích je v Jeho očích hrozný a On s ním musí naložit v soudu. Když my se nyní zasadíme o to, aby byl hříšník obrácen nebo věřící přiveden zpět, přikrýváme hříchy před Božími soudcovskými zraky. Místo aby dotyčného odsoudil, vylije na něho celou míru své milosti a své požehnání.

